

Katedra: českého jazyka a literatury

Studijní program: Filologie

JAZYK HIP-HOPU

THE LANGUAGE OF HIP-HOP

SPRACHE VON HIP-HOP

Bakalářská práce: 10–FP–KČL–B-25

Autor:

Petra Malá

Podpis:

.....

Adresa:

Polní 731/16

Rumburk

408 01

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.

Počet

stran	znaků	Obrázků v textu	tabulek	pramenů	příloh
100	112 335	0	1	71	8

V Liberci dne:

Katedra: českého jazyka a literatury

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Petra Malá

adresa: Polní 731/16, 40801 Rumburk

obor (kombinace): Filologie

Název BP: Jazyk hip-hopu

Název BP v angličtině: The Language of Hip-hop

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.

Konzultant:

Termín odevzdání: 7. červen 2011

V Liberci dne:

.....

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát):

Datum:

Podpis:

Cíl: Cílem mé bakalářské práce je představení jazyka hip-hopu coby subkultury mládeže, která má v zahraničí své hluboké kořeny a v České republice, stejně jako v dalších evropských zemích, se prosazuje v odlišném kulturním kontextu, který ovlivňuje jeho aktuální podobu. Předložená práce je založena na rozboru hiphopových textů po stránce obsahové i formální. Doufám, že se mi analýzou podaří vyvrátit často slýchanou tezi, že hip-hop je „nižší“ styl, sloužící jen pro zábavu, jehož texty obecně pojednávají takřka o ničem. Chci dokázat, že hip-hop může nést i závažná témata a že je to hudební styl rovný ostatním.

Předpoklady: V první části popíši proces adolescence, jelikož právě v průběhu adolescence vznikají mládežnické subkultury. O subkulturách obecně pojednám ve druhé části, třetí část je věnována hiphopové subkultuře mládeže a obsahové a jazykové interpretaci hiphopových textů.

Metody: Metody analýzy diskurzu, analýza materiálů (hiphopové písně a vlastní přepisy jejich textů)

Literatura:

ANDROUTSOPOULOS, Jannis K.; GEORGAKOPOULOU, Alexandra. Discourse constructions of youth identities. Amsterdam : John Benjamins, 2003. 338 s.

HODKINSON, Paul; DEICKE, Wolfgang. Youth subcultures: : scenes, subcultures and tribes. New York : Routledge, 2007. 265 s. ISBN 9780415376129.

JAKLOVÁ, Alena. K všestrannému rozboru řečové činnosti mládeže: : [Autoreferát kand. dis.]. Praha : Čs. akad. věd, 1985. 24 s.

MACEK, Petr. Adolescence. Praha : Portál, 2003. 141 s.

MACEK, Petr. Adolescence: : Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících. Praha : Portál, 1999. 207 s.

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce.

V Liberci dne:

Vypracovala:

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Prof. PhDr. Karlu Šebestovi, CSc., za jeho vedení, připomínky a pomoc při zpracování této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala PhDr. Alexi Röhrichovi, PhD., za jeho rady týkající se tvorby bakalářské práce, zvláště její formální stránky, a za přínosnou výuku interpretace textů. V neposlední řadě patří moje poděkování všem mým blízkým, kteří mě v průběhu psaní této práce podporovali.

Anotace

Předmětem bakalářské práce Jazyk hip-hopu je jazykový rozbor a interpretace vybraných hiphopových textů. První část předkládá teorie o mládeži, adolescenci a subkulturách obecně, druhá část je zaměřena na samotný hip-hop, coby celistvou subkulturu mládeže, tedy nejen na hudební vyjádření, ale i na specifickou módu nebo výtvarné projevy (graffiti).

Klíčová slova: adolescence, subkultura, hip-hop, jazyk mládeže

Resume

The subject of my Bachelor Thesis called The Language of Hip-Hop is a linguistic analysis and interpretation of some hip-hop texts. The first part is about theories of teenagers, adolescence and subcultures in general. The second part is focusing on the hip-hop itself, as a whole subculture of teenagers - not only on musical expression but also on a specific fashion or artistic illustration (graffiti).

Key words: Adolescence, subculture, hip-hop, youth language

Annotation

Das Thema der Bachelor-Arbeit „Sprache von Hip-hop“ sind die sprachliche Analyse und inhaltliche Interpretation der ausgewählten Hip-hop-Texte. Der erste Teil präsentiert die Theorie über Jugend, Adoleszenz und Subkulturen allgemein, der zweite Teil orientiert sich an Hip-hop selbst, als einer kompletten Subkultur der Jugend, d.h. nicht nur an dem musikalischen Ausdruck, sondern auch an der spezifischen Mode oder den bildenden Äußerungen (Graffiti).

Schlüsselwörter: Adoleszenz, Subkultur, Hip-hop, Jugendsprache

OBSAH BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1.	Charakteristika mládeže	4
1.1	Adolescence	4
1.1.1	Co je to adolescence?	4
1.1.2	Teorie o adolescenci	5
1.1.3	Diferenciace období adolescence	8
1.1.4	Vývojové změny v adolescenci.....	9
1.1.5	Problémové chování a rizikový vývoj	20
1.1.6	„Rites de passages“ – významné okamžiky v adolescenci	21
2	Subkultura mládeže.....	22
2.1	Charakteristické znaky subkultury	23
2.1.1	Slang mládeže	23
2.1.2	Specifický oděv a účes.....	28
2.1.3	Hudba.....	29
3	Hip-hop	29
3.1	Hip-hop – móda a životní styl	30
3.1.1	Typický vzhled příznivce hip-hopu.....	30
3.1.2	Hiphopová móda - business	30
3.2	Graffiti.....	31
3.2.1	Julio 204 a Taki 183	32
3.2.2	Graffiti v Čechách	32
3.2.3	Umění vs. vandalismus	34
3.3	Hip-hop – hudební styl.....	35
3.3.1	Pojem hip-hop	35
3.3.2	Některé druhy hip-hopu	35

3.3.3 DJ-ing	37
3.3.4 Beatboxing	37
3.3.5 Breakdance.....	37
3.3.6 Hip-hop v Čechách	38
3.3.7 České internetové servery o hip-hopu a hiphopová rádia.....	38
4 Analýza.....	39
4.1 Témata hiphopových textů	40
4.2 Jazyk hiphopových textů	67
4.2.1 Nespisovnost v textech	68
4.2.2 Expresivita	71
4.2.3 Intertextovost.....	74
4.2.4 Spontánnost vs. připravenost textů.....	77
4.2.5 Vulgarita	78
4.2.6 Anglicismy v textech	79
4.2.7 Metaforičnost a básnické prvky	81
5 Závěr.....	87
6 Použité zdroje	90
7 Seznam příloh	96

ÚVOD

Po zlomovém roce 1989 se do naší země začaly dostávat evropské i zaoceánské vlivy, myšlenkové proudy, životní styly a subkultury. Mezi prvními to byla hiphopová kultura, které se v této práci věnuji. Věnuji se jí proto, že právě tato kultura, později celistvá subkultura mládeže, znatelně ovlivnila mou generaci. Odvážila bych se tvrdit, že je to subkultura, jež ovlivnila nejvíce mých vrstevníků, se kterými jsem byla v průběhu adolescence ve styku.

Cílem této práce je představit hip-hop coby subkulturu mládeže, která si klade za úkol vymezit sebe a své členy vůči zbytku společnosti, převážně vůči konzervatismu, konformitě nebo všednosti, jež se v běžné společnosti chápe jako nejsnazší cesta k úspěchu. Později se práce zaměří na vyjadřování členů subkultury, a to pouze na vyjadřování v českém jazyce v hiphopových textech.

Už název práce Jazyk hip-hopu napovídá, že půjde o interpretaci a analýzu vyjadřování, avšak pojem jazyka je v této práci realizován ve svém nejširším možném pojetí. Nepůjde tedy jen o hudební styl, o texty a doprovodnou hudbu nebo slang subkultury, ale i o styl oblékání či o graffiti.

V první části své bakalářské práce představím profil mládeže a její problematiku z doporučených zdrojů, zároveň poukážu i na aspekty, jimiž jsou adolescenti nejvíce ovlivňováni, a na příčiny, ze kterých pramení jejich touha zařadit se do systému takové či jiné subkultury.

V dalších částech se budu věnovat hiphopové kultuře – jejímu původu, jejím nejviditelnějším aspektům, české hiphopové tvorbě.

Dále předložím tematický a formální rozbor českých hiphopových textů, na kterých dokážu svá tvrzení z předešlých částí práce a v závěru zformuluji své poznatky.

1 Charakteristika mládeže

Subkultury mládeže, o kterých budu psát, se bezprostředně týkají adolescentů. Proto v úvodu práce uvádím čtenáře do problematiky a průběhu adolescence, aby mohl čtenář později logicky vyvodit, čím je vlastně hiphopová subkultura a proč, jaká jsou její témata, jaké má reprezentanty a příznivce.

1.1 Adolescence

1.1.1 Co je to adolescence?

Samotný pojem *adolescence* pochází z latinského výrazu *adolescere*, tedy dorůstat, dospívat, mohutnět. Tento pojem byl poprvé použit v 15. století.

Adolescence je přechod od úplné závislosti k nezávislosti. (Macek, 2003) Obecně se datuje do druhého desetiletí života člověka. V evropské psychologii se ještě odděluje od pubescence (v české terminologii *dospívání*), která se ohraničuje 13. – 15. rokem života. Adolescence je tedy datována do rozmezí patnáctého až dvacátého (popř. dvaadvacátého) roku života, její počátek je spojován se stoprocentní reprodukční zralostí a v průběhu adolescence můžeme ještě pozorovat poslední fáze tělesného růstu.

Adolescence je vnitřně diferenciovaná, má tři fáze:

- a) Časná adolescence (10-13 let)
- b) Střední adolescence (14-16 let)
- c) Pozdní adolescence (17-20 let)

Základním znakem adolescence je dokončení pohlavního dozrávání, fyzický a duševní rozvoj a sociální učení v nejširším slova smyslu. Rozvíjí se základní schopnosti člověka, např. sebereflexe a seberegulace.

1.1.2 Teorie o adolescenci

První ucelenou koncepci o adolescenci přinesl G.S. Hall, přezdívaný *otec adolescence*. „*Usiloval o vytvoření mostu mezi spekulativním a scholastickým přístupem a empirickým zkoumáním.*“¹ Hall zformuloval „zákon rekapitulace“, podle něhož je „*v souhrnu genetických informací každého dítěte zakódován celý fylogenetický vývoj člověka.*“² (Macek, 2003) Hall přirovnává adolescenci k německému hnutí Sturm und Drang, jehož charakteristickým znakem byl idealismus, vyjadřování emocí, revolta proti všemu starému a zažitému, odhodlání jít svou (odlišnou) cestou i za cenu nejvyššího utrpení. Člověk jako by se v adolescenci znovu rodil. Dochází k neustálé oscilaci mezi protipóly – nadšení střídá bolest a opačně, dochází také k pohybům mezi citlivostí a cynismem, přátelstvím a samotou aj.

Některé teorie adolescence vycházejí z poznatků Sigmunda Freuda. Freud se sice věnoval spíše pubertě než adolescenci, ale důsledky pro toto období se dají vyvodit. Tyto teorie se však zabývají fyzickým vývojem během adolescence – sexualitou. Vyplývají z nich dva mechanismy, které se projevují v období adolescence. Je jím **asketismus** neboli strach ze ztráty kontroly nad vlastními sexuálními impulsy a **intelektualismus** – sexuální a emocionální konflikt transformující se do roviny abstraktních filozofických argumentů.

Teorie vycházející z Freudových poznatků uvádějí, že během adolescence se objevuje období tzv. *druhé oidipovské situace*. „*Teorie o adolescenci také potvrzují význam biologických faktorů pro adolescentní rozvoj, konkrétně pohlavní dozrávání a nástup sexuality.*“³

V tomto období často dochází ke generačnímu sporu, který je jinak nahlížen adolescenty a jinak dospělými. Dospělí při výzkumech v Nizozemí uvažovali

¹ MACEK, Petr, 2003.

² MACEK, Petr, 2003.

³ MACEK, Petr, 2003.

o adolescentech mnohem negativněji než o své generaci, kdežto adolescenti hodnotily obě generace vesměs kladně. W. Meeus toto pojmenoval jako „*obrácený generační rozpor*“ – jde podle něj o projekci. Dospělí sami očekávají od adolescentů negativní hodnocení, proto je negativně hodnotí. Projekce tohoto typu se může projevovat i tak, že rodič připisuje dítěti vlastnosti, které připisuje sobě a vnímá je jako negativní.

„Pro současné kulturní a společenské podmínky v Evropě a Severní Americe tedy není „bouře a vzdor“ obecnou charakteristikou adolescence. Její problematický a konfliktní průběh je spíše determinován osobnostními a situačními faktory. Záleží zde na tom, zda jednotlivé požadavky a úkoly, se kterými se adolescent setkává, jsou načasovány do jednoho okamžiku (stejně doby), anebo zda jsou rozloženy přes celé období.“⁴ Pokud dochází k více novým situacím najednou, je dospívání složitější a problematičtější.

Úkoly adolescence mají psychologickou, biologickou a kulturní dimenzi. Některé úkoly jsou kontinuální a pokračují z dětství, jiné jsou vázány přímo na adolescenci. Dochází např. k předběhnutí vývojového úkolu, což je spojeno s obtížemi. V praxi to znamená např. brzké sňatky mladých lidí, brzké rodičovství, životní dráha talentovaného dítěte (sportovce, umělce aj.).

Podle E. H. Eriksona probíhá ontogenetický vývoj v osmi fázích, přičemž adolescence je pátou z nich. V tomto období se má vytvořit ego-identita (vlastní já) a adolescent se má pochopit jako smysluplný celek. Erikson tím dokázal, že adolescence je velice důležitým stádiem ve vývoji jedince, důležitá je vyváženost psychosociálních, biologických a kulturních faktorů vývoje.

⁴

MACEK, Petr, 2003.

Adolescenti prožívají nový druh egocentrismu. Myslí si, že tak, jak vidí sami sebe, tak na ně nahlíží i ostatní (Elkind, 1967). „*Dospívající je mnohdy přesvědčený, že je jedinečný, výjimečný, někdy nezranitelný nebo dokonce nesmrtelný. Pro tuto svoji odlišnost se pak domnívá, že mu nikdo nemůže rozumět a nikdo nemůže pochopit, jak se doopravdy cítí.*“⁵

Během adolescence člověk přijímá nové sociální role, dovednost přijímat je se právě v tomto období zvyšuje.

Pro člověka v období adolescence je důležité, aby k sobě zaujal postoj a hodnotící vztah. V r. 1939 představil K.Lewin svou Teorii životního prostoru. Šlo o názor, že „*chování je výsledkem interakce jednotlivce a prostředí*“⁶. Klíčové je to, jak adolescent vnímá a interpretuje svou životní situaci. Mění se i pocit přirozené závislosti na okolí jedince, souvisí s jakýmsi stavem úplnosti, mění se postoj k vlastnímu tělu a jedinec získává představy o nových možnostech nejrozumnějších druhů. „*Jestliže dítě či dospělý má celkem jasná kritéria pro to, jaké chování se od něho jako od člena společnosti a konkrétní skupiny očekává, adolescent je ztrácí. Často se tak dostává do tzv. marginální pozice, kdy něco již nemůže a něco ještě nesmí (Lewin, 1939; Davis 1985).*“⁷

Pro zjednodušení můžeme použít jednoduchou rovnici:

adolescence = biologické faktory + reflektované a nereflektované osobní zkušenosti + aktuální potřeby + interakce s důležitými osobami

Souhra těchto faktorů určuje adolescentovo pochopení sebe sama, sebehodnocení, vědomí vlastní hodnoty a perspektivity. Navíc jsou v každé společnosti vyjádřeny obecné představy o adolescentovi, v těchto představách

⁵ MACEK, Petr, 2003.

⁶ MACEK, Petr, 2003.

⁷ MACEK, Petr, 2003.

jsou zahrnuty požadavky a nabídky. Jde o to, jak se k nim adolescent staví, podle toho bývá nebo nebývá problémový. Problematické dospívání je dnes ale spíše už okrajovým jevem.

1.1.3 Diferenciace období adolescence

Adolescenci můžeme rozdělit takto:

1.1.3.1 časná

Jedná se o období 10-13 let věku adolescenta. V této fázi dominují pubertální změny, pohlavní dozrávání, které je u většiny adolescentů v tomto období i dokončeno. Za hlavní je přitom považováno kritérium schopnosti reprodukce. I další změny lze spojovat s pubertálními změnami, např. větší zájem o vrstevníky opačného pohlaví. Přichází ale také změny, které s pubertou nesouvisí, např. vývoj kognitivních procesů. Změny jsou v tomto věku determinovány společenskými podmínkami.

CHARAKTERISTICKÝ RYS: PUBERTÁLNÍ ZMĚNY

1.1.3.2 střední

Jedná se období 14-16 let věku adolescenta. V tomto období adolescent o svém vývoji uvažuje a sám ho hodnotí. Především v této fázi se adolescenti chtějí lišit, proto se odlišně oblékají, poslouchají specifickou hudbu atd. „*Toto odlišné zaměření se pak spojuje v tom, co sociologický přístup k adolescenci charakterizuje jako specifický životní styl, resp. kulturu mládeže.*“⁸ Změny si v tomto období tedy způsobují sami, hledají tím svou identitu. Zvláštnosti a znaky, kterými se jednotlivci liší, ho spojují se skupinou vrstevníků. Většina se snaží odlišit a právě tím se spojují v jednu velkou skupinu – skupinu adolescentů. Typický pro tuto fázi je **status moratoria** (stádium aktivního, nezávazného hledání).

CHARAKTERISTICKÝ RYS: ODLIŠNOST

⁸ MACEK, Petr, 2003.

1.1.3.3 pozdní

Jedná se o období 17-20 let věku adolescenta. V této fázi se nejvíc explicitně směřuje k dospělosti, člověk ukončuje vzdělání, chce pro sebe najít uplatnění a má potřebu někam patřit. Uvažuje o svých plánech a cílech, profesních i partnerských.

CHARAKTERISTICKÝ RYS: UVAŽOVÁNÍ O BUDOUCNOSTI

1.1.4 Vývojové změny v adolescenci

Vývojové změny v období adolescence jsou podle Petersena (1987) čtverého druhu:

- a) biologické
- b) kognitivní
- c) emocionální
- d) psychosociální

Změny jsou přitom vzájemně provázány, jejich interakce vede ke specifické konstelaci změn u každého jedince. Pro tuto práci není zvlášť důležité zabývat se kognitivními nebo biologickými změnami, důležitá je emocionalita a oblast vztahů, které se v hip-hopu odrážejí.

1.1.4.1 Emocionalita

Během adolescence přibývá u jedince vyšších citů a emocionální projevy jsou během různých období adolescence odlišné. Dochází ke změně vztahů a postojů k sobě i k ostatním.

V časně adolescenci se objevuje období zvýšené emoční lability, posunů nálad k negativní rozladům, krizí a citových zvrátů, což souvisí s hormonálními změnami. Typické je kolísavé sebehodnocení a uznávání idolů.

Během střední a pozdní adolescence odeznívá náladovost a vysoká labilita, přibývá diferenciací silných prožitků, menší impulzivnost a vyšší stálost.

Co se týče typu temperamentu, k jeho tvorbě dochází v pubescenci, v adolescenci už se výrazně nemění. Zesilují se však vazby jeho elementů a usnadňuje se tak řízení vlastních reakcí.

„Zvláštní význam ve střední adolescenci získávají emoce a city související s erotickou sférou života, estetické city a mravní citění. Je to často období prvního vystřízlivění, jež člověk zažívá při konfrontaci reality všedního dne se svými vysněnými představami a ideály (např. v souvislosti s volbou střední školy či profese, ve vztahu k rodičům, dalším autoritám, v přátelství, v erotických a sexuálních vztazích).“⁹

Řada adolescentů je přesvědčena, že svět se dá jednoduše změnit, pokud bude člověk opravdu chtít. Stejně tak mladí lidé nechápou, proč jejich rodiče dělají tolik „chyb“ a „kompromisů“, když řešení je podle jejich názoru vlastně jednoduché a jasné. Můžeme spekulovat o tom, do jaké míry je to naivní a do jaké míry mají tyto názory kořeny v nedostatku prožitků a životních zkušeností.

1.1.4.2 Vztahy

Vztah k sobě, sebepojetí a sebehodnocení

Pro období adolescence je charakteristická **zvýšená sebereflexe**.

Musíme uvést také pojem sebepojetí – tím chápeme soubor znalostí a pocitů o vlastním já, vytváří se v průběhu celé ontogeneze a v období adolescence je nestabilní.

Specifický význam dostává pojem tzv. **možného já** – tento pojem vyjadřuje představy a přání, které se týkají adolescentovy budoucnosti. Pro většinu dospívajících je důležité tzv. **ideální já** – tento pojem se dá vyjádřit slovy „jaký bych chtěl být“. To, „jaký jsem“, vyjadřuje pojem **aktuální já**.

⁹ MACEK, Petr, 2003.

Ideální já je srovnáváno s aktuálním já, velký rozpor mezi nimi vede k řadě nepříjemných pocitů, proto je důležité, aby ideální já bylo alespoň potenciálně dosažitelné. „*V těchto případech musí dospívající chtěné ideální já spíše korigovat, než se ho snažit za každou cenu dosáhnout.*“¹⁰ Dospívající si přejí být aktivní a druhými lidmi pozitivně přijímaní.

Důležitou oblastí sebepojetí jsou **charakteristiky, kterými se adolescenti vymezují v interpersonálních vztazích** (jedná se o dominanci, sociální prestiž, přátelskost, sympatičnost), **výkonové charakteristiky** (vztahují se většinou ke školním výsledkům) a **charakterové vlastnosti** (upřímnost, čestnost, spravedlnost aj.).

Samostatnou složkou sebepojetí je **dimenze maskulinita – feminita**. Tuto dimenzi si nesmíme vykládat jako mužství či ženství, ale jako způsob sebeprosazení – průbojnost a přímočarost proti skrytosti a nenápadnosti.

Interpersonální vztahy

Během adolescence se přijímají pozdější dospělé role – partnerské, rodinné, přátelské i profesní.¹¹ „*Způsobilost adolescenta obstat v interpersonálních vztazích je zdrojem jeho sebedůvěry, pocitu autonomie a vědomí vlastní účinnosti a také kritériem samostatnosti při jeho rozhodování.*“¹²

Dochází k rozvoji komunikačních dovedností (zdvořilost, vyjádření vlastního názoru, naslouchání druhým, schopnost empatie aj.). Jedinec, u něhož rozvoj proběhne v pořádku, nemá problémy s agresivitou a vnitřním napětím, jelikož je ventiluje v aktivitách s vrstevníky a nedává se do sporů s autoritami. Takový

¹⁰ MACEK, Petr, 2003.

¹¹ MACEK, Petr, 2003.

¹² MACEK, Petr, 2003.

člověk je jistější v navazování nových vztahů a známostí, což vede k sebejistotě a k vědomí určité sociální prestiže.

Vztahy k vrstevníkům a vztahy k autoritám jsou významově poměrně odlišné. Ve vztazích v rodině se projevuje snaha zrovnoprávnění vlastní pozice s pozicemi ostatních členů, ve vztazích s vrstevníky jde spíše o vlastní zhodnocení.

Vztahy k rodičům

„Vztahy a vazby v původní rodině zůstávají vlivným faktorem socializace a individuace dospívajícího zpravidla po celé období adolescence.“¹³

V těchto vztazích dochází k tzv. **mezigeneračnímu konfliktu**. Ten se dlouho zdál být nezbytným předpokladem pro překonání závislosti na rodičích a pro získání pocitu vlastní autonomie.¹⁴ Každý takový konflikt je odlišný od jiného, odlišnosti jsou v nich individuální, kulturní a historické. Mezigenerační konflikt není na závadu, pokud adolescenti cítí, že se na ně bere ohled a mohou vyjádřit svůj názor.

Vyšší míra konfliktů postihne adolescenty s tzv. **rizikovým chováním**. Pod tímto pojmem rozumíme delikvenci, útoky z domova, vstup do náboženských sekt, užívání drog, nezáměr o studium, duševní poruchy nebo pokusy o sebevraždu.

„Řada studií ukazuje, že adolescenti se svou hodnotovou orientací více podobají vlastním rodičům než svým přátelům.“¹⁵ Rodiče mají podle výzkumů největší vliv na všechny oblasti života dospívajícího kromě volného času. Nesouhlas s rodiči se nejčastěji týká stylu oblékání, způsobu trávení volného času, zájmů apod.

¹³ MACEK, Petr, 2003.

¹⁴ MACEK, Petr, 2003.

¹⁵ MACEK, Petr, 2003.

Vztahy k sourozencům

Význam vztahů k sourozencům se v adolescenci zvětšuje, protože jsou obvykle příslušníky stejné generace a aktivně se podílejí na rodinné socializaci. Dospívající jsou ovlivňováni spíše staršími sourozenci, ti jim zprostředkovávají přechod do světa dospělých, jsou „*létacími dveřmi, kterými se dá procházet oběma směry*“¹⁶. Pokud adolescent chápe svého sourozence jako příslušníka stejné generace, klesá vliv rodičů na něj. Pokud je ale sourozenec chápán jen jako člen rodiny, vliv rodičů na adolescenta je naopak větší.

Vrstevnícké vztahy a skupiny

*„Vrstevnícký vztah je unikátní a svým způsobem těžko zastupitelný typ vztahu (Seltzer, 1989). Umožňuje vzájemné poskytování názorů, pocitů a vzorců chování, „zkoušení“ bez větších závazků. Vrstevníci plní funkci komunikační a interakční platformy, kde může dospívající testovat sám sebe.“*¹⁷

Dospívající mívají dobrý pocit z toho, že jsou vnímáni a oceňováni. Snad proto se často objevují jako členové různých skupin, ve kterých se snaží vyniknout, ať už jde o skupiny sportovní, školní, zájmové, neformální aj.

Ve skupinách je důležitá **konformita**. Ta se týká vnějších znaků – oblékání, účesu, vyjadřování. Existují ale i specifické role, které jsou pro skupinu důležité, např. bavič, organizátor, ten, kdo poskytuje prostor (byt, chatu) aj.

¹⁶ MACEK, Petr, 2003.

¹⁷ MACEK, Petr, 2003.

Přátelské vztahy

Funkce přátelství je odlišná u děvčat a u chlapců. Děvčata v nich hledají otevřenou komunikaci, sdílení pocitů, inteligenci, upřímnost a důvěru. U chlapců jde spíše o kolektivní přátelství založené na společných aktivitách a zájmech, chlapci nejsou během adolescence v přátelských vztazích tolik citově zaangažováni jako děvčata.

Blízké přátelství mezi chlapcem a dívkou není časté, avšak objevuje se, pokud má konkrétní cíle. Jestliže se chlapec potřebuje s něčím svěřit, vyhledá spíše dívku apod.

Erotické vztahy

V první fázi adolescence – v pubescenci – si jedinec uvědomuje vlastní sexualitu. U chlapců jde primárně o uspokojení sexuálního pudu, u dívek toto není tolik zřetelné. Následně se v chlapcích objevuje jistá míra agrese a dochází k dobývání opačného pohlaví. Dívky často předstírají, že o sex vůbec nemají zájem, aby nepůsobily nemorálně, ve skutečnosti po něm ale touží. V dnešní době se úlohy chlapců a dívek přibližují, nejsou již striktně vymezené.

1.1.4.3 Utváření identity

Utváření identity je v období adolescence akutní. Podle Eriksona je hledání vlastní identity základním vývojovým úkolem tohoto období.¹⁸

Utváření identity má podle R. Josselsonové (1980) 4 fáze:

- a) časná puberta – uvědomění si odlišnosti sebe od ostatních, zvýšení kritičnosti (zejména vůči dospělým)

¹⁸

MACEK, Petr, 2003.

- b) 14-15 let – fáze zkoušení a experimentování – adolescenti mají pocit, že sami nevědí, co je pro ně nejlepší, snaží se zbavit závislosti na formálních autoritách, zajímá je více blízká budoucnost než vzdálená osobní perspektiva; status moratoria = období aktivního, nezávazného hledání
- c) 16-17 let – období navazování přátelství – dochází k obnově vazeb s rodiči, jedinec je zodpovědnější za vlastní chování, uvědomuje si přetrvávající závislost na rodičích
- d) pozdní adolescence – konsolidace vztahu k sobě – zakládá se na pocitu vlastní autonomie a jedinečnosti, jedinec si uvědomuje vlastní minulost, přítomnost a budoucnost; stav dosažení identity¹⁹

Ve formování identity jsou rodové rozdíly, především v pozdější fázi adolescence. Chlapci tolik neprožívají rozpor mezi kariérou a rodinným životem, přednost dávají kariéře a velký význam pro ně má politická orientace. Naopak pro dívky je důležitá orientace světonázorová a náboženská, důležité pro ně jsou interpersonální vztahy aktuální a perspektivní.

„Dosahování identity není dáno jen osobnostně a ontogeneticky, ale i zkušenostmi a příležitostmi nabízenými konkrétním sociálním prostředím a kulturou.“²⁰

Identita zahrnuje sebereflexi, sebepojetí a sebehodnocení, otázky „kam patřím, kam směřuji, co je pro mě důležité, v čem je smysl života“ apod.

1.1.4.4 Morální a hodnotový vývoj

Hlavním aspektem socializace je osvojení mravních norem a společenských hodnot. Dochází k překonávání egocentrismu ve vztazích, rozvíjí se osobní morálka a člověk si uvědomuje, co je správné a co ne.

¹⁹ MACEK, Petr, 2003.

²⁰ MACEK, Petr, 2003.

Morálka má dva základy:

- a) logické a abstraktní myšlení – vede k úvahám o tom, co je dobro a zlo
- b) měnící se vztahy k okolí – (změna) pojetí péče, starosti o druhé a pomoci

K období adolescence se vztahuje tzv. konvenční morálka. Adolescent sleduje jednání ostatních lidí v různých situacích a odvozuje z něj svoje jednání. Někteří adolescenti dokonce dosáhnou postkonvenční morálky (tj. převzetí odpovědnosti za sebe samého apod.).

1.1.4.5 Budoucí cíle a osobní perspektivy

Ve druhém období adolescence si člověk už uvědomuje kontinuitu vlastního života, začíná si utvářet krátkodobé a dlouhodobé cíle. Adolescenti si uvědomují, že některá jejich rozhodnutí mohou ovlivnit celý jejich život.

Předpokládá se hierarchické uspořádání budoucích cílů, jednotlivé úrovně se od sebe odlišují mírou abstraktnosti a obecnosti. Plány nižší úrovně jsou často prostředky k dosažení cílů úrovně vyšší.

V roce 1994 proběhl v celé Evropě průzkum u lidí ve věkovém rozmezí 15 – 24 let. Naprostá většina dotázaných chtěla dosáhnout vysokého vzdělání a najít si dobrou práci. Češi se odlišovali tím, že chtěli mít spoustu pozitivních vazeb s dalšími lidmi, chtěli být užiteční a oceňovaní druhými.

„Současná generace dospívajících přisuzuje vyšší důležitost trávení volného času s přáteli, dosažení dobrého vzdělání a cíli vydělat hodně peněz.“²¹ Oproti tomu pokleslo přání mít děti nebo být užitečný pro vlast. Projevil se také důraz na profesní cíle a odklad rodinného života (předpokládaný věk pro uzavření sňatku je u nás k roku 2001 zhruba 25 let, věk pro rodičovství 27 let – od roku 1992 došlo ke zvýšení o dva roky).

²¹ MACEK, Petr, 2003.

1.1.4.6 Běžné denní starosti a reakce na problémy

Adolescenti bezpochyby mají své problémy (rodina, vztahy, škola, nespokojenost apod.).

*„Zdrojem pocíťovaných starostí mohou být v adolescenci jednak specifické problémy, ale také tzv. **normativní životní události** (Compas, 1992), které souvisejí s adolescentní změnou statusu a osvojováním nových rolí (např. přechod ze základní školy na střední školu, pobyt na internátu daleko od rodičů, vrůstání do nové podoby sexuální a partnerské role, ale třeba i uvědomění si krize manželství vlastních rodičů, která je často datována do tohoto období a která více či méně s dospívání dětí souvisí).“²²*

²²

MACEK, Petr, 2003.

1.1.4.7 Trávení běžného dne

spánek	8,5 hodin
hygiena a oblékání	0,5 hodin
jídlo	0,75 hodin
cesta do školy a ze školy	1 hodina
vyučování	6 hodin
domácí úkoly	1 hodina
sport	0,5 hodin
četba	0,25 hodin
televize, hudba	2 hodiny
počítač	0,5 hodin
pomoc doma	0,5 hodin
nákupy	0,25 hodin

Jen velmi zřídka se objevila v každodenní náplni adolescenta hra na hudební nástroj nebo brigáda. S tímto profilem se čeští adolescenti nejvíce podobají svým německým nebo švýcarským vrstevníkům.

1.1.4.8 Běžné denní problémy

Mezi běžné denní problémy českých adolescentů patří škola, problémy s penězi, problémy s partnerem a rodiči, nedostatek soukromí, zřídka zdravotní problémy.

Profillem obtíží se nejvíc čeští adolescenti podobají svým maďarským vrstevníkům.

1.1.4.9 Řešení problémů

Nejčastějším způsobem zvládání náročných situací je racionální strategie. Adolescent se snaží zachovat klid (nebo se uklidnit), racionálně situaci rozebrat, vyhledat řešení. Může také dojít k opakovanému zkoušení vyřešení problémů nebo snaha na problém zapomenout.

Ne příliš obvyklou reakcí je pláč, zlost, smutek aj. Nejméně frekventovaný je postoj „vzdám to“ nebo „budu se modlit, snad se tolepší“.

Při řešení problémů jsou jen minimální rozdíly mezi mladšími a staršími adolescenty.

1.1.4.10 Přesvědčení o vlastním vlivu

Jedním z nejdůležitějších pocitů je pro adolescenta přesvědčení o vlastním vlivu, a to hlavně pro pocit sebedůvěry. Díky tomuto pocitu také přijímá určité závazky. Adolescenti mají nejsilnější chuť ovlivňovat svůj život, nemají na to ale dostatek zkušeností.

Adolescenti, kteří jsou přesvědčeni o vlastním vlivu, zažívají pocity svobody, osobních cílů a možností, což může mít pozitivní i negativní důsledky (odpovědnost za úspěšné i neúspěšné jednání).

Pro adolescenci je také charakteristický optimismus vzhledem k budoucím událostem, dospívající mají pocit, že mohou významně ovlivňovat např. budoucí profesi.²³

²³

MACEK, Petr, 2003.

1.1.5 Problémové chování a rizikový vývoj

Adolescence je obdobím citlivým na rizikové a problémové chování. To se dělí na poškození zdraví (fyzického a psychického) a ohrožení společnosti (negativní vliv na ostatní jedince).

Jsou také zmapované nejčastější oblasti pro rizikové a problémové chování:

- a) predelikventní chování a páchaní trestné činnosti
- b) agrese, násilí, šikana a týrání (včetně rasové nesnášenlivosti a diskriminace skupin)
- c) užívání drog (včetně alkoholu a kouření)
- d) sexuální rizikové chování (včetně předčasného rodičovství)
- e) poruchy příjmu potravy
- f) sebevražedné pokusy a dokonané sebevraždy

Někdy se uvádí i rizikové sporty nebo rizikové řízení motorových vozidel mladými lidmi.

V tomto ohledu je nejdůležitější rodina – ta nejvíc určuje, zda dojde k problémovému chování nebo ne. Roli hraje vzdělání rodičů, začlenění do sociálních kultur, začlenění do jiných hodnotových skupin, např. náboženské skupiny.

Rizikovému chování může dávat prostor škola – setkávání s vrstevníky, možná šikana, učitelé, tlak na výkon, neosobní přístup aj.

Význam má celkové sebehodnocení, pocit vlastního vlivu, postoj k deviantnímu chování a religiozita.

1.1.6 „Rites de passages“ – významné okamžiky v adolescenci

Dříve měly některé skupiny určité rituály nebo iniciační obřady. Ty měly dva významy – byly brány jako výchovný a sebevýchovný aspekt, nebo jako změna vnějšího společenského statusu jedince. Od poloviny 20. století je získání statusu dospělého poněkud rozostřené. Je to důsledek vysoké mobility obyvatelstva, hodnotové a názorové plurality, důrazu na rozvoj individuality aj.

Existují ale určité **tranzitorní body**:

- **15 let** – jedinec dostane občanský průkaz (tj. identifikační symbol dospělé osoby), má zodpovědnost před zákonem, byť s jistými omezeními, uvědomuje si vlastní sexualitu, obvykle je ukončena povinná školní docházka, přestává být trestný sexuální kontakt, dochází k erotickému chování
- **18 let** – z právního hlediska je jedinec dospělý, zletilý; má všechna zákonná práva a povinnosti
- **19 let** – většina adolescentů zakončuje studium maturitní zkouškou (ta je označována jako „zkouška dospělosti“), chlapci dříve v tomto věku nastupovali na povinnou vojenskou službu
- **21 let** – jedinec může být zvolen do zastupitelských orgánů občanské samosprávy
- **23-25 let** – většina studentů zakončuje své vysokoškolské studium

2 Subkultura mládeže

*„Proces specializace dospívajících nelze chápat jen jako vrůstání do společnosti dospělých. V důsledku vydělení adolescence jako relativně samostatného a specifického období života vznikl i fenomén nazývaný **subkultura mládeže**.“²⁴*

Rozvoj subkultur mládeže nastal viditelně až po 2. světové válce. Přesná a jednotná definice pojmu *subkultura* zatím neexistuje. Víme ale, že se tento pojem poprvé objevil ve 40. letech 20. století ve společenských vědách a obecně lze říci, že jde o kulturu v kultuře.

Pravděpodobně nejstarší definicí pojmu *subkultura* je definice od Gordona z roku 1947: „*Subkultura je jakékoli společenství lidí charakterizované určitými společenskými znaky uvnitř vyššího celku.*“ (Gordon, 1947) Uznávána je i teorie T. H. Holmese: „*Subkultura je skupina, která je součástí širší kultury, ale má své odlišné normy, hodnoty a životní styl.*“ (T. H. Holmes, 1988)

„Jednoduše se dá říci, že subkulturu můžeme chápat jako společenství lidí, které je charakteristické určitými znaky (těmi jsou například hodnoty, symboly, chování, zvyky nebo vzhled) uvnitř širšího kulturního rámce, do něhož patří. Záměrně přitom neguje dominantní normy široké společnosti.“²⁵

V 19. století se pojilo dospívání s revoltou proti dospělým, dnes už se takto jeví v menší míře. Čím dál více věříme tomu, že přechod k dospělosti je odrazem kulturních, ekonomických nebo politických podmínek i odrazem vlastní osobní historie a aktuálního stavu. V moderních zemích s demokratickým zřízením se adolescence toleruje a jen málo se do ní zasahuje; na přelomu 50.-60. let na adolescenci někteří začali i profitovat, zejména v západních zemích se stala

²⁴ MACEK, Petr, 2003.

²⁵ Charakteristika subkultur. *Varianty* [online]. 2005, 1., [cit. 2011-03-14]. Dostupný z WWW: http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/09_subkultury/IKV2_09_02_charakteristika_subkultur.pdf.

jakýmsi zbožím. Vznikla specifická výroba pro teenagery – oděvní, sportovní, filmová, hudební apod. Došlo tedy ke komercializaci, vůči které se některé subkultury ostře ohrazují, např. hnutí punk.

„Čím komplexnější je kultura a čím diferencovanější je populace, tím pravděpodobnější je vznik různých subkultur.“²⁶

„Nedostatečný prostor a málo příležitostí k smysluplnému začlenění do společnosti dospělých tak vede k náhradním cestám formování vlastní identity.“ (Musgrove, 1964)²⁷

Proto vznikají specifické subkultury mládeže, které lze rozpoznat podle specifických vnějších znaků, ať už jde o oděv, účes nebo slang.

2.1 Charakteristické znaky subkultury

Subkultury jsou charakteristické zejména pro mládež, tvoří přirozené prostředí na pozadí vrstevnických skupin, jsou analogické vůči menšinám či sektám a mohou pomoci najít člověku „správnou cestu“ v období, kdy ještě sám neví, čím je, čím být chce, čím by měl být.

2.1.1 Slang mládeže

„Mluva mládeže využívá, stejně jako běžně mluvený jazyk, všech útvarů národního jazyka, od spisovné češtiny, přes češtinu knižní a archaickou, až po obecnou češtinu, dialekty, slangy i vulgarismy. Obecně je mluva mládeže nasycena expresivou, která odráží snahu mládeže působit a vyjadřovat se nekonvenčně.“²⁸

²⁶ Charakteristika subkultur. *Varianty* [online]. 2005, 1., [cit. 2011-03-14]. Dostupný z WWW: http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/09_subkultury/IKV2_09_02_charakteristika_subkultur.pdf.

²⁷ MACEK, Petr, 2003.

²⁸ KUBOŇOVÁ, Kateřina. *Frazémy v komunikaci mládeže*. Brno, 2007. Str. 11. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

Slang je kreativní útvar jazyka vztahující se k určité skupině uživatelů, výjimkou je argot a profesní mluva, poněvadž ty jsou převážně statické.²⁹

„*Slang je sociolekt.*“ (Vondráček, 2008)

Slang má tři základní funkce. První z nich je jazykové vymezení v sociálně stratifikovaném okolí, dále jazyková integrace dílčího společenství a koneckonců i vzbuzení zaujetí v určitém společenství prostřednictvím jazyka. (Vondráček, 2008)

Tyto funkce se navzájem prolínají. Nevztahují se jen na jazyk, ale přechází i do hudby, odívání nebo výtvarných projevů. Jde o prvky, které obecně určují život dané skupiny. Tak se ze slangu jako jevu jazykového stává fenomén sociokulturní.³⁰

Stejně jako při vzniku subkultury na neutrálním kulturním pozadí je třeba neutrálního kulturního pozadí i při vzniku slangu, přičemž neutrální jazykové pozadí představuje jazyková norma. Slang má zaujmout, získat, přesvědčit a ohromit. U slangu jde v první řadě o formu vyjádření, obsah není tolik podstatný.

Ve slangu je třeba maximální kreativity, proto se v rámci jednotlivých subkultur utvářejí **ideály** - lidé, od kterých se potom vyjadřování přebírá ostatními členy skupiny. Vyniká zejména rovina lexikální, ale také prostředky hláskoslovné, tvaroslovné i syntaktické.³¹

²⁹ VONDRÁČEK, Miloslav. Inovativnost - definiční rys slangu. In *Eurolitteraria & Eurolingua*. 1. Liberec : Bor, 2008. s. 342. Dostupné z WWW: http://kcl.fp.tul.cz/attachments/209_Eurolingua_2007.pdf.

³⁰ VONDRÁČEK, Miloslav. Inovativnost - definiční rys slangu. In *Eurolitteraria & Eurolingua*. 1. Liberec : Bor, 2008. s. 342. Dostupné z WWW: http://kcl.fp.tul.cz/attachments/209_Eurolingua_2007.pdf.

³¹ VONDRÁČEK, Miloslav. Inovativnost - definiční rys slangu. In *Eurolitteraria & Eurolingua*. 1. Liberec : Bor, 2008. s. 342. Dostupné z WWW: http://kcl.fp.tul.cz/attachments/209_Eurolingua_2007.pdf.

2.1.1.1 Jak slang vzniká

Slangové názvy se často tvoří odvozováním, téměř výhradně sufixací, přičemž se uplatňují především produktivní přípony. Co se týče podstatných jmen, která asi nejvíce podléhají změnám, můžeme je zařadit do různých významových i slovotvorných kategorií - **činitelské** (nejčastěji přípona *-ák*, např. *mazák*), **konatelské** (např. *mačák*, *mačička*, *mačička*), **přechýlené** (nejčastěji přípona *-ka*, např. *očářka*). Velmi početné jsou **názvy prostředků** (tvoří se ze základů slovesných nebo jmenných, např. *kontrolka*, *poutnice*). Časté jsou **názvy nositelů vlastností**, zejména **názvy věcné**, které se tvoří ze jmenných základů a často jsou výsledkem *univerbizace*³², např. *druháček*, *prašan*, *třídnice*. Další slangové názvy jsou **názvy místní** (např. *sesterna*), **názvy dějů** (např. *faulování*, *exnutí*) a **názvy zdrobnělé**. Ty slouží k expresivnímu vyjadřování (např. *dělnáček*, *laníčko*). Ostatní významové a slovotvorné kategorie jsou zastoupeny jen zřídka.³³

Uplatňují se graficky nebo zvukově podobná slova (paronyma), např. *sympatický* a *symfonický*, např. Petr je náhodou tak symfonický...

Výrazná je onomatopoičnost, např. *kekel* = špatné, ošklivé, hnusné, nechutné.

Objevují se lexikální a tvaroslovné archaismy, prostředky knižní nebo v dnešní mluvě zřídka užívané, např. *Já tady zhynu!* nebo *budiž* místo obvyklého *ano*, *jo* nebo *OK*. Oblíbené jsou zastaralé přípony *-ba* a *-oň*, které jsou dnes již téměř neproduktivní, např. *pařba*, *kalba*, *lahvoň*).

Velký význam má nonsensová poetika, citace filmových a seriálových hlášek, antifrazémy (*Kdo šetří, nic neužije.*).

³² Univerbizace je proces, kterým se ze sousloví vytváří jediné slovo, v češtině zpravidla hovorového či nespisovného rázu.

³³ HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava : Profil, 1988. Str. 14-15.

2.1.1.2 Vliv cizích jazyků na český slang

Velmi atraktivní je pro mladé lidi vliv románských jazyků na jejich mluvu, oblíbený je i průnik ruštiny a slovenštiny. Největší vliv má na vyjadřování a slang mládeže má jazyk anglický, zejména proto, že většina mladých lidí ho ovládá na nižší či vyšší úrovni. Z toho pochází nepřeborné množství zkratk, kterými se mladí rádi vyjadřují ať už v komunikaci přes internet nebo telefon, tak v komunikaci ústní. Uvedme si několik takových více či méně známých zkratk:

4U = for you = pro tebe

Fri& = friend = kamarád

B3 = be free = buď volný

BU = be you = buď sám sebou apod.

Oblíbené je i používání počestných výrazů: **bud' na2cí** = buď nad věcí.

Zkratky se používají převážně v chatové komunikaci nebo při psaní SMS zpráv, nicméně často můžeme zaslechnout zkratky v běžné komunikaci tváří v tvář, jako např. **njn** (no jo no), **nn** (nene), **wtf** (What the fuck? = Co to k sakru?), **lol** (laughing out loud = hlasitý smích), **btw** (by the way = mimochodem) atd. Důvodem je ekonomičnost vyjadřování.³⁴

Není nezvyklé ani používání grafické normy cizího jazyka pro české výrazy (př. Village mi to. = Vylič mi to.) nebo napodobení grafické normy cizího jazyka (např. woobats = vůbec).

U cizojazyčných přejímek dochází k formálně-sémantické hříčce, např. e-mail => emajl => latex => Pošli mi latex. (místo věty *Pošli mi e-mail.*)

³⁴ SVOBODOVÁ, D. Cizojazyčné lexikální přejímky v komunikaci na chatu II. *Naše řeč* [online]. 2007, 2, [cit. 2011-03-01]. Dostupný z WWW: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7933>.

Dále se přejímají citátová slova, např. „Bude si tam na pláži cucat ty svoje *umbrella drinks*.“ (plážové nápoje)

Užívá se anglický plurál pro označení osob, např. *fans* = fanoušci.

Dochází k nahrazování českých slov slovy cizími, např. „*nemám time*“ (nemám čas), „*jdu home*“ (jdu domů) apod.

Rozšiřuje se původní podoba dávno přejatých a počestěných slov, např. „*Jakej byl weekend?*“.

Hojně se užívá deminutiv (slov zdrobnělých), např. *flirtík, busík, klubík*.

Oblíbená je jazyková aktualizace pomocí sufixu *-ing*, např. *gaučing, zevling*.

Anglicismy zasáhly už i do sféry vulgárního vyjadřování. Často se dá zaslechnout anglické *fuck, fuck off*, můžeme si povšimnout grafických podobností s některými zdomácnělými slovy, např. *fuck* a *fuk*, můžeme se tak dozvědět, že někomu „*je to fuck*“.

Adolescenti se snaží používat odlišné výrazové prostředky, protože se domnívají, že jejich zkušenost je natolik ojedinělá, že by bylo nevhodné vyjádřit ji standardně, taková výpověď by byla neúplná. Slang zajišťuje status a prestiž ve skupině vrstevníků. Specifické vyjadřování navíc pojí vrstevníky ve společnosti, kterou nezná a která nezná jejich slang.

„*Slovník představuje určité hodnoty, jeho užití se stává podmínkou pro hodnocení vztahů, chování a konkrétních situací.*“³⁵

³⁵

MACEK, Petr, 2003.

2.1.1.3 Příklad slangu mladých

bezd'ák - bezdomovec

bombózní - obdivné hodnocení

cajti - policisté

čítý - triky, podvody

dojit se - smát se

fosilky, fosils - prarodiče

haluz, haluza - šťastná náhoda

hospa - hospoda

kamukére - podvod, lhaní

lama - začátečník, nováček

ošéfovat - ohlídat si něco

přebalit - získat něčího partnera, přebrat

rofl - velká legrace

socík - socializmus, bývalý režim

zamlasknout se - zamilovat se^{36 37}

2.1.2 Specifický oděv a účes

Specifická vizáž je komunikačním prostředkem mezi vrstevníky. Posiluje v adolescentovi pocit vlastní unikátnosti, jedinečnosti, odlišení od běžné společnosti. Vyjadřuje se jím náklonnost ke specifické komunitě. Vnější atributy subkultury jsou důležité, aby se na první pohled dalo poznat, s jakou komunitou se jednotlivec ztotožňuje. Lze ale také dodržovat tyto vnější atributy a přitom se neřídít vnitřními zásadami.

³⁶ Články.kompletně.cz [online]. 21.11.2007 [cit. 2011-02-10]. Slang české mládeže. Dostupné z WWW: <http://clanky.kompletně.cz/index.php?page=clanek&ID=103>.

³⁷ Články.kompletně.cz [online]. 21.11.2007 [cit. 2011-02-10]. Slang české mládeže. Dostupné z WWW: <http://clanky.kompletně.cz/index.php?page=clanek&ID=105>.

2.1.3 Hudba

Velmi výrazným a samostatným atributem adolescentní subkultury je hudba. „Vyjadřuje hodnoty, názory a pocity adolescentů, je instrumentem pro sdělování a sdílení. Její specifická prezentace (koncerty, festivaly, diskotéky atd.) je zvláštním sociálním prostředím pro seznamování, sblížování, přátelské a erotické aktivity, stejně jako prostorem pro vyjádření vlastní úzkosti, nejistoty, agrese či protestu.“³⁸

Spousta mladých lidí se také snaží hudbu samostatně nebo ve skupinách tvořit, jelikož právě ve tvorbě hudby, která lidi ovlivňuje, vidí příležitost k seberealizaci a prestiži. Existuje totiž lákavá možnost, že se najdou příznivci, kterým se bude líbit nejen JAK, ale i CO daný jedinec zpívá, a tvůrce získá pocit, že není sám, komu se něco nelíbí a kdo za něco chce bojovat.

Neexistuje jedna správná hudba, nýbrž několik proudů, které jsou spojovány názory, životní teorií a životním stylem. Mladí lidé jsou schopni diagnostikovat postoje a názory dalších mladých lidí prostřednictvím hudby, kterou poslouchají. Jednoduše řečeno platí „řekni mi, co posloucháš, a já budu vědět, kdo jsi“.

3 Hip-hop

Hip-hop je subkultura, jejíž počátky můžeme spatřit zhruba v polovině 70. let minulého století v černošských ghettech severní Ameriky. Hip-hopem se zejména mladí lidé snažili svým způsobem uniknout bídě a špatným sociálním podmínkám svých ghett. Hip-hop je považován za velký dar Ameriky světu stejně jako např. jazz, ale chápat se dá stejně dobře jako tradiční hudba starověké Afriky.

Pojem *hip-hop* je široký. Zahrnuje hudební styl, výtvarné umění, tanec, beatboxing. Jako každá subkultura má i své vnější atributy, např. styl oblékání nebo slang.

³⁸

MACEK, Petr, 2003.

První jména spojená s hip-hopem byla Kurtis Blow, Run D.M.C. a zaniklá skupina Sugar Hill Gang.

3.1 Hip-hop – móda a životní styl

3.1.1 Typický vzhled příznivce hip-hopu

To, čím se příznivec hip-hopu odlišuje od ostatních lidí, je především volné oblečení, většinou až o několik čísel větší. Výjimkou nebývá ani sportovní dres, zvláště basketbalový, sahající dotýcnému až po kolena. Kalhoty bývají natolik volné, že jedinci visí na bocích, a jsou tak dlouhé, že se u bot hrnou. Pokud se zrovna nejedná o džíny, má na sobě rapper pravděpodobně tepláky nebo celou teplákovou soupravu. Boty jsou taktéž volné. Mohou to být nezavázané tenisky či boty nad kotníky.

Nedílnou součástí hiphopového outfitu je pokrývka hlavy. Je jí zpravidla baseballová čepice s rovným kšilem, pod níž se často nosí šátek nebo bandana³⁹. Čepice se přitom nosí otočená kšilem na bok.

Příznivci hip-hopu bývají často ověšeni šperky. Nosívají řetězy, náramky, kříže, hodinky s diamanty apod.

3.1.2 Hiphopová móda - business

Tento styl oblékání se stal takřka zlatým dolem světových módních firem, velká část z nich dokonce uzavírá smlouvy s předními rappery. „*Ti bohatnou, zakládají si své produkční a nahrávací firmy, vychovávají další umělce a co hlavně - nosí na sobě výrobky módních firem, které včas pochopily tržní potenciál celého hnutí.*“⁴⁰

³⁹ Bandana je trojčipý šátek používaný nejen rappery, ale i sportovci.

⁴⁰ *Hip-hop* [online]. 2007 [cit. 2011-04-02]. History hip hop (móda a kultura). Dostupné z WWW: <http://luke.webgarden.cz/history-hip-hop-moda-a-kultura>.

Jedním z prvních známých návrhářů, který pochopil, jak mocná je a bude síla hiphopové kultury, byl Tommy Hilfinger. Dalším takovým byl např. Versace, Polo by Ralph Lauren nebo Guess. Společnosti zaznamenaly obrovský růst zájmu o oblečení, ve kterém chodí známí rappeři. Cílem bylo přesvědčit masy lidí, že kdo takové oblečení nemá, jako by nebyl.

V takovém byznysu zdaleka nejde jen o oblečení. Správný příznivce hip-hopu, jak je ve videoklipech naznačeno, jezdí v Mercedesu a poslouchá iPod od Applu.⁴¹

Russell Simons, muž, jenž stál u zrodu značky Phat Farm, byl jedním z prvních úspěšných podnikatelů v hiphopovém odívání. Jeho značka je dodnes v Americe jednou z nejvíce módních.

3.2 Graffiti

Bylo to výtvarné pojetí hiphopové kultury, díky němuž se hip-hop dostal do Československa a později do České republiky. Hned po Sametové revoluci bylo Čechům umožněno cestovat dál než dříve, mnoho z nich tedy vidělo Berlín, který byl v té době otevřen právě tvorbě graffiti.

Graffiti je pouliční forma umění řadící se do jednotné skupiny, která je souhrnně označována jako **street art** (tento pojem se překládá jako **pouliční umění**).⁴² Je to druh výtvarného projevu. Hlavní technikou je v dnešní době nanášení barev na plochy, přičemž tyto barvy bývají ve formě spreje (plochou je většinou plocha veřejná, např. zeď) nebo fixy (pokud jde např. o malování na papír).

⁴¹ *Hip-hop* [online]. 2007 [cit. 2011-04-02]. History hip hop (móda a kultura). Dostupné z WWW: <http://luke.webgarden.cz/history-hip-hop-moda-a-kultura>.

⁴² *Graffiti* [online]. 2009 [cit. 2011-04-02]. Graffiti. Dostupné z WWW: <http://graffity.wir.cz/>.

Říká se, že graffiti má svůj principiální počátek již v pravěku ve výtvarných pracích na zdech jeskyní. Graffiti bylo přítomno i v Římském impériu nebo v Egyptě „zpravidla jako nadávky, vyznání lásky nebo reklamy na nevěstinec“. ⁴³

Na našem území docházelo např. ve středověku k rytí do dřeva a škrábání do omítky, nicméně nejrozšířenější názor říká, že graffiti v dnešní podobě má základ v novodobé historii Spojených států amerických.

3.2.1 Julio 204 a Taki 183

„Legenda o vzniku současného graffiti odkazuje do New Yorku, kde na konci šedesátých let jistý Demetrius (řeckého původu) přezdívaný TAKI zaregistroval nápis JULIO 204, který byl odvozen od přezdívky a ulice bydliště autora (204. ulice v New Yorku). Tento vtip si Demetrius, pěší doručovatel pošty, osvojil a stal se autorem podpisů TAKI 183 na nesčetných plochách. O jeho intenzivní činnosti reportovali v roce 1971 New York Times. Tím se stal vzorem pro své následovníky pro tvorbu podpisů (tagů).“⁴⁴

Dalším významným jménem je SUPER KOOL 223, který začal tvořit barevně a pomocí spreje, FLINT 707, jenž jako první použil 3D stylizaci.

3.2.2 Graffiti v Čechách

V západní Evropě se graffiti začalo objevovat po natočení filmu Style Wars, který se věnoval tvorbě graffiti v New Yorku. V roce 1987 dokonce vyšla souborná publikace Spraycan Art, která hovořila o tvorbě graffiti v Americe i Evropě.

⁴³ Graffiti. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 27. 6. 2006, last modified on 18. 3. 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Graffiti>.

⁴⁴ Graffiti. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 27. 6. 2006, last modified on 18. 3. 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Graffiti>.

U nás se graffiti objevilo už před rokem 1989 ve spojení s takovým fenoménem jako byla Lennonova zeď a s výrokem *Servít je vůl*.

Oficiálně se klade počátek graffiti v Čechách do roku 1993. Zdrojem informací byla neoficiální distribuce zahraničních časopisů a velké množství lidí už si přivezlo zkušenosti ze zahraničí.

3.2.2.1 Lennonova zeď

Lennonova zeď, zeď Maltézské zahrady na Velkopřevorském náměstí v Praze byla popisována básněmi a vzkazy. Tehdejší režim takové vyjadřování neschvaloval, a tak byla zeď čas od času přetřena.

Populární zpěvák John Lennon zemřel v prosinci roku 1980 a zeď začala sloužit jako jeho náhrobek. Lidé na zpěváka u zdi vzpomínali, pokládali k ní květiny a zapalovali u ní svíce. Později se na ní začalo objevovat graffiti jakkoli související s Lennonem, např. na ni byly psány útržky textů skupiny Beatles, jejíž byl součástí. Zeď byla mnohokrát přetřena a nakonec začala sloužit jako plakátovací plocha.

Ke konci 80. let na zeď psali rozhořčení Češi svůj nesouhlas s režimem. Tyto akce byly označeny pojmem lennonismus a podle tehdejšího režimu byli lennonisté žádání asi tolik, co alkoholici, mentálně postižení apod.⁴⁵

Na počátku 21. století začali zeď navštěvovat i zahraniční turisté. Dnes ji zdobí nápisy všeho druhu. Majitelé zdi se sprejováním souhlasili, jde tedy o legální plochu.

⁴⁵ Lennonova zeď. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 24. 10. 2008, last modified on 14. 3. 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Lennonova_ze%C4%8F.

3.2.2.2 Servít je vůl

Prof. Radim Servít (1921 – 1984) vyučoval v 60. letech na Fakultě stavební ČVUT a jeho přísnost při zkouškách byla pověstná. Jeho studenti se mu chtěli recesisticky pomstít, proto tuto formuli psali nejprve na toaletách, dále se nápis „Servít je vůl“ rozšířil po celé Praze, později po republice a nakonec pronikl i za hranice státu, přičemž jeho tvůrci byli i lidé, kteří prof. Servíta ani neznali. Nejčastěji se nápis objevoval na záchodcích škol a univerzit.

Časem byly nápisy různě variovány, jako např. „Dopravdy nejsem vůl, Servít.“ nebo „Všichni jste volové! Servít.“.⁴⁶

3.2.3 Umění vs. vandalismus

Z nápisů na zdech černošských ghett vznikl výtvarný fenomén, který má své velikány stejně jako jiné výtvarné odvětví. O graffiti se zajímají laici i umělci, studenti uměleckých škol a další. Graffiti chápané jako krásně barevné vypodobnění postav a tvarů či nápadité umělecké podpisy, to je umění.

Proti tomu posprejované zdi domů, vagóny vlaků a autobusy jsou celospolečenským problémem. Společnost se tomu snaží předcházet legalizací některých ploch, na které lze sprejovat a které si sprejeři přetřou a sprejují znova a znova. Přesto ale dochází k ničení majetku soukromého i veřejného, protože někteří sprejeři vyhledávají adrenalin právě při sprejování ilegálním. Velikáni fenoménu graffiti jsou ku příkladu Jean Michel Basquiat, Keith Haring nebo Banksy.

⁴⁶ Servít je vůl. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 30. 5. 2007, last modified on 5. 8. 2010 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Serv%C3%ADt_je_v%C5%AFl.

3.3 Hip-hop – hudební styl

Hip-hop rozdělujeme na hudební složku (deejaying) a na složku textovou, obsahovou (rap).

Zpočátku v hip-hopu nebyl rap výrazný, ale brzy si vydobyl svou přední pozici, a to především díky své schopnosti tlumočit radosti a strasti černošského městského života ve Spojených státech. „Vznikaly i spolky rapperů, kteří vyprávěli drsné až brutální, často přehnané příběhy, v nichž vykreslovali svůj ekonomický status a sexuální moc nad ženami. Tento styl je dodnes označován jako **gangsta rap**. Jiní rapperi vytvořili žánr „sdělovacího“ **rapu** – rapovali o tom, jak se dostat z mizerné sociální a finanční situace, jak bořit stereotypy a předsudky.“⁴⁷

Takto vznikající spolky měly několik zásadních společných znaků (znaků hip-hopu coby subkultury) – sejetí s městským prostředím, důraz na individualitu a jedinečnost nebo vzpurný, provokativní charakter. (Půža, 2006)

3.3.1 Pojem hip-hop

Pojem *hip-hop* se skládá ze dvou slangových lexémů, přičemž *hip* (lexém používaný v angličtině Afroameričanů) znamená *informovaný, zasvěcený*. Druhá část – *hop* označuje pohyb typický pro rappery – poskakování, kývání se.⁴⁸

3.3.2 Některé druhy hip-hopu

Pro ilustraci uvádím některé druhy hip-hopu:

⁴⁷ PŮŽA, Zdeněk. *Hip-hop : Rap music as a way out of an economical and social isolation of african Americans between the 1970s and the 1990s*. Brno, 2006. 122 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

⁴⁸ Hip hop. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16. 11. 2005, last modified on 2. 3. 2011 [cit. 2011-03-27]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Hip_hop.

Crunk – hip-hopový styl vyznačující se elektrickými prvky, časté jsou technické změny hlasu. Tato „technická podpora“ bývá často interpretům vyčítána, pokud není zrovna vyhledávána.

Freestyle rap – neboli volný styl. Freestylové texty vznikají improvizací, nejsou předem připravené. Rapper jimi komentuje cokoli, co se kolem něj děje. Existují dokonce **battles** – bitvy, ve kterých spolu rappeři bojují a předhánějí se, čím text (a vystoupení celkově) bude mít větší ohlas. Často v textech uráží svého soupeře, oponují mu.

Bitvy o svá postavení mezi sebou vedly už černošské gangy ve Spojených státech. „Časem přešel jejich boj na parket - kdo ovládne parket, zvítězí. Díky rivalitě těchto gangů vychází většina tanečních prvků z bojových umění a technik.“⁴⁹

G-Funk – druh hip-hopu, který vznikl na počátku 90. let. Oproti gangsta rapu byl jemnější, se svými místy až ospalými verši se více hodil k odpočinkovému poslechu.⁵⁰ Vyznačuje se pomalými melodiemi, často se objevuje ženský zpěv v pozadí.

Gangsta rap – tento druh byl populární především v 90. letech 20. století. Je specifický texty plnými násilí, rappeři často nějakým způsobem překračovali zákony, proto v textech často vystupují proti policii.

⁴⁹ Hip hop. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16. 11. 2005, last modified on 2. 3. 2011 [cit. 2011-03-27]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Hip_hop.

⁵⁰ *G-FUNK* [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Co je G-FUNK. Dostupné z WWW: <http://www.g-funk.ic.cz/web.htm>.

Grime – druh hip-hopu, jehož vznik se datuje na přelom tisíciletí. Spojuje prvky hip-hopu, reggae a dalších, typické je rychlé tempo. V dnešní době je populární propojení hip-hopu s taneční hudbou.⁵¹

Horrorcore rap – rap s až naturalistickými texty o brutalitě, znásilnění, mučení, odporu k církvi aj. Rozvíjí se od roku 1989 a má své zástupce i v Čechách.

Pop rap – spojení rýmů s popovou melodií. Píseň má obvykle stejnou strukturu jako píseň popová (předehra, sloky, refrén atd.).

3.3.3 DJ-ing

DJ-ing je mixování hudby. DJ, tedy provozovatel DJ-ingu, obvykle vybírá z písní pasáže, které se mu nějakým způsobem hodí k pasážím z jiných písní. Ku příkladu vybírá beaty z písně jedné a připojí je za beaty z písně druhé. Docílí toho za pomoci několika gramofonů a gramofonových desek, často ho k tomu doprovází rapper svým textem.

3.3.4 Beatboxing

Beatboxing je vytváření celé škály zvuků ústy, ať už se jedná o zvuky napodobující bici, smyčcové nebo dechové nástroje. Beatboxing může, ale nemusí být součástí hiphopových písní, je možno tvořit ho i zvlášť. Původ a vývoj beatboxingu můžeme spatřit už v tradičním indickém vokálním umění nebo v jedné z forem skotské tradiční hudby. O moderní podobu beatboxu se ale zasloužila skupina Fat Boys, a to v osmdesátých letech minulého století.

3.3.5 Breakdance

Breakdance, jinak také zvaný breaking, je dynamický taneční styl. Jeho historie sahá do 70. let 20. století, a to do Spojených států. Tento svérázný styl se vyvíjel

⁵¹ Hip hop. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16. 11. 2005, last modified on 2. 3. 2011 [cit. 2011-03-27]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Hip_hop.

v návaznosti na tvorbu hiphopové hudby. Breakdance je otevřen všem lidem bez ohledu na pohlaví, rasu, národnost, vyznání apod. Je to z převážné části styl o improvizaci, tanec se skládá z jednotlivých prvků, které na sebe mohou libovolně navazovat. Existuje tedy několik základních prvků, např. **toprock** - základní postoj na nohách, **uprock** - prvek naznačující souboj, **freezes** - zastavení v různých pozicích, zvláště v těch nejméně očekávaných momentech a další.⁵²

3.3.6 Hip-hop v Čechách

Počátky rapu na našem území jsou spojovány se jmenem Lesíka Hajdovského s kapelou Manželé. Na svém albu Kamufláž představili Manželé píseň Jižák, která byla později převzata pražským seskupením PSH.

V devadesátých letech 20. století vznikla hudební skupina Chaozz a svými dodnes notoricky známými hity Policié a Vodopády zaútočila na žebříčky hitparád. Na počátku nového tisíciletí se představila dodnes fungující skupina PSH, na to pražská formace Indy&Wich.

Po roce 2005 se v Čechách rozvíjí dle amerického stylu gangsta rap, jehož zástupci jsou ku příkladu Marpo nebo Tafrob.⁵³

3.3.7 České internetové servery o hip-hopu a hiphopová rádia

Hip-hop se v Čechách dočkal takového úspěchu, že vzniklo množství internetových serverů a rádií věnovaných právě jemu. Ze serverů věnovaných hip-hopu coby celé subkultuře jsou to na příklad tyto:

⁵² POSPÍŠIL, Jan. *Hip hop jako kulturní styl, jeho specifika a vliv na teenagery*. České Budějovice, 2008. Str. 22. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

⁵³ POSPÍŠIL, Jan. *Hip hop jako kulturní styl, jeho specifika a vliv na teenagery*. České Budějovice, 2008. Str. 19. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

- www.hip-hop.cz – „Místo pro český hip-hop“ - nabízí fotoreportáže, seznam hiphopových akcí, novinky českého hip-hopu, rubriku „3 otázky pro“, odkazy na fóra, nebo interprety graffiti, beatboxu, DJů a další
- www.bigup.cz – „Hip-hop e-magazín“ - webové stránky o českém i zahraničním hip-hopu, několik rubrik – virtuální škola DJství, móda, rozhovory, videa, akce
- www.kingsoforganizedcrimes.com - „KOOOC – Průvodce skutečnou realitou“, server o českém i zahraničním hip-hopu, o graffiti, možnost stažení audia, videa i grafických souborů, e-shop, v plánu je spuštění internetového rádia

Jedním z prvních českých rádií, které se věnuje především české a slovenské hiphopové hudbě, je Hip-hop Vibes Radio. Vysílá online na adrese www.hiphopvibes.cz/home. Dalším takovým je Hip-hop Stage, oblíbené online rádio vysílající od roku 2007 z Prahy, Brna a Bratislavy. Mezi jeho přednosti patří hitparáda Top Twenty, soutěže a ankety. O nadšení jeho tvůrců svědčí už motto *Neříkáme, že jsme nejlepší, ale děláme vše proto, aby tomu tak bylo*. Vysílá se online na adrese www.hiphopstage.cz.

4 Analýza

V následující části budu rozebírat vybrané hiphopové texty, na nichž chci dokázat, že i hip-hop je svébytný hudební žánr, jehož texty jsou schopny pojmout jak témata jednoduchá, tak témata vážnějšího charakteru.

Jedna část textů byla vybrána náhodně, jde o texty různých interpretů, s tím se pojí i jiný způsob zpracování tématu, míra metaforičnosti apod. (k výběru těchto textů došlo náhodným výběrem na serveru youtube.com). Druhá část byla zvolena záměrně, záměrně jsem se věnovala textům interpreta zvaného Marpo, který je známý svými přemýšlivými texty, sebereflexí a profilem nekomerčního rappera.

Od tohoto autora jsem k rozboru vybrala jeho nejnovější album Knockout z roku 2010 a několik jeho starších písní.

Celkem jsem tedy pracovala s téměř čtyřmi desítkami textů, které jsem získala při poslechu vlastním přepisem, nebo jsem texty vyhledala na internetu, nicméně ty byly často velmi nekvalitně přepsané, musely se tedy upravovat dle poslechu. Všechny texty jsem podle svého cítění rozdělila do veršů pro jednodušší orientaci, z téhož důvodu jsem v prepisech textů používala interpunkci. Kromě interpunkce a veršování nebyly provedeny žádné změny, jelikož jde o autentické vyjádření hiphopového jazyku, který by dalšími zásahy ztratil na své imagi.

4.1 Témata hiphopových textů

Hiphopové texty se někdy zdají být nesmyslnými, absurdními nonsensy. Existuje spousta textů takřka „o ničem“, jsou psány tzv. pro forma, dalo by se říct, že jsou spojovány s komerčními rappery, kteří provozují rap jako povolání, jde jim v první řadě o výdělek. Na druhé straně jsou rappeři, kteří komerční nejsou, nebo o sobě aspoň tvrdí, že nerapují pro peníze. Otázkou je, kde je pravda – dokažme někomu úmysl, s jakým tvoří umění.

Jak již bylo napsáno, hiphopové texty původně odrážely životní podmínky rapperů, jejich radosti a strasti. V dnešní době český hip-hop reaguje na společenské problémy všech měřítek od problémů osobních přes regionální až po celorepublikové či celosvětové.

Androutsopoulos ve své studii *On the recontextualization of hip-hop in European speech communities: a contrastive analysis of rap lyrics* nabízí osm kategorií, do kterých lze zařadit hiphopové texty. Jeho třídění vypadá takto:

1. Sebe prezentace, prezentování vlastní osoby
2. Diskurz hudební scény
3. Kritika společnosti
4. Přemýšlení, rozjímání
5. Láska a sex
6. Párty, zábava
7. Drogy
8. Ostatní – do této kategorie řadí Androutsopoulos texty, které jsou matné, nepřesné či příliš obecné na to, aby mohly být jednoznačně zařazeny

Pro české rapové texty je vhodnější detailnější tematické členění rapových textů. Uvádím jednotlivé tematické kategorie, dokládám je na příkladech s komentářem a v závěru je uvádím v přehledu.

Rappeři kritizují společnost a autority, např. politiku a její zástupce.

*„Všechny ty kecy z časáků, jak si ji udržet,
jsou pravdivý stejně jak lži, co říká Paroubek.“*

(Marpo – Zpověď)

Jde o narážku na konkrétního politika, osočování politika ze lži.

*„Házej vajíčka, to já radši teď budu střílet,
politika není hemenex, more, ale mafie.“*

(Marpo – Ulice)

Tento úryvek našel inspiraci v potyčkách na politických mítincích, kdy na Jiřího Paroubka byla házena vejce.

„Měl by u nás hořet oheň jako v Paříži!

Zvedne politiky z jejich líných prdelí!“

(Marpo – Marpokalypsa)

Možná jde o reakci na nepokoje a výtržnictví v roce 2005 v Paříži, kde přerostly přes únosnou mez spory Francouzů a přistěhovalců. Autor textu naznačuje, že kdyby se takové nepokoje odehrály u nás, možná by politici začali konat viditelné činy. Jedná se o kritiku politiků celkově, obecně. Dochází k prosazování toho názoru, že politik je dobře finančně zajištěn, přesto toho pro společnost, která si ho zvolila, moc nedělá.

„Zájem firem hraje v tomhle městě pořád prim,

jede se podle noty „každý místo zastavím“

a teď hospodárnej účet vaší modrý party,

pravicová úspora - dluh za dvě miliardy.“

(Lipo – Pozdravy z Liberce)

V tomto textu známý mladý liberecký rapper popisuje praktiky politiků na liberecké radnici, kritizuje zadluženost, dále v textu naráží na kulturní úpadek města a na to, že jediné, co se v Liberci rozvíjí, jsou obchodní centra.

„Měním pruhý, řadím politiky

na tři různý druhy –

ty, co kradou a dřív kradli,

ty, co furt nic neukradli,

ty, co kradou a dřív kradli,

tvrděj, že nic neukradli. “

(Marpo – Problém)

V tomto textu se poukazuje na korupci v politice, na uplácení, na netransparentní machinace s majetkem, obohacování politiků apod.

Rappeři hodnotí sami sebe i ostatní rappery a hudebníky, často je uráží, naráží na jejich komerci.

„ Tak za prvý, kdo seš kurva a kde ses tu vzal?

Kdo ti dal právo na to, mě soudit?

Já jsem ty, tvrdej rapper, cos byl před lety

a ted' je z tebe sell out, co rapuje pro děti. “

(Marpo – Já vs. já)

Autor v textu hovoří sám se sebou, dívá se na sebe jako na soka, jako na jiného rappera. Vyčítá tedy sám sobě, že jeho rap upadá, označení *sell out* (z angličtiny) znamená *výprodej, ve výprodeji*, není o něj zájem.

„Nevim, proč bych se měl vzdát, když mám trop formu.

Šmejde, vypráskám tě jako sáček popkornu.

...

Meleš něco, vo čem nevíš, tak to nech běžet,

nebo mě nasereš a po ráně tě nechám ležet.

...

Seš totiž komerční, to mi nikdo nevymluví,

jenže hudba se dělí na dobrou a nekvalitní. “

(Marpo – Já vs. já)

*„Na tracku si tak hrozně tvrdej,
v reálu si neškodnej,
utíkej pryč, co ti nohy stačí,
ty velkohubej sráči.“*

(Marpo – Ulice)

*„**Rappeři jsou čím dál tím tenčí,**
slabí v kolenou a tvrdý zvenčí,
jejich smečka kolem mě krouží,
pomluvy trousí, zuby si brousí.“*

(Marpo – Go So Hard)

*„Pochopíš sám, uvidíš, jak dělám,
další album střílim z děla.*

Kdo je tady pán

a kdo to jen dělá,

celá scéna nedospěla

k tomu, komu věřit,

kdo je tady real a kdo v křeči,

jedu jak Itchy, Skretchy,

kaluž krve, tvoje tělo

najdou v dešti.

More!“

(Marpo – Hatters)

*„Přestaň mektat, blbě koktat,
nebo budeš svou krev kloktat,
rozlámu tě jako airbus,
nechci v nejlepším přestat.“*

(Marpo – Problém)

V textech jsou výhružky, nadávky, narážky na komerci a náznaky, že texty rappera, kterému je tento text určen, nejsou kvalitní.

V posledním úryvku je metaforicky použit pojem **airbusu**, typu civilního dopravního letadla, které má na svědomí nemálo lidských životů. V tuto chvíli může text mnohým připomenout tragickou nehodu airbusu u Smolensku v dubnu 2010, při které zahynulo 96 lidí – polští politici a vojenští představitelé společně s prezidentem Lechem Kaczyńskim.

*„Kluci **maj v puse bláto**,
prodávaj to jak zlato,
chtěj, chtěj, ale, brácho,
prostě nemaj na to!“*

(Marpo – Hatters)

Autor textu zde metaforicky prohlašuje, že texty jeho hudebních soků jsou takřka o ničem, ale prodávají se – je to narážka na zjevnou komerci. Chtěli by se prosadit, ale podle autora textu na to nejsou dostatečně dobří.

*„Kam to zas všechno spěje?
Je tu pět rapperů a všichni
repujou tak stejně.“*

(Marpo – Problém)

Autor tvrdí, že rapperů je v českém showbusinessu málo (obdobné tvrzení jako „je vás tu pět a půl“ rovná se výroku „je vás tu málo“) a styly jejich děl jsou stejné, nebo jsou si při nejmenším podobné.

„Chtěj hodnotit rap,

chtěj bejt cool,

poznat svět,

čistit stůl...“

(Marpo – Hatters)

V tomto úryvku se přímo mluví o rapperech, o autorově konkurenci. Z tvrzení „chtěj bejt cool“ číší ironie, podle něj tedy asi „cool“ (z angličtiny *senzační, úžasný*) nejsou, jen se o to snaží.

„Pak mě přijd' pomluvit na fórum, že nerepuju,

že vůbec nerýmuj, že tě vlastně strašně seru,

promluv si s psychiatrem, jak jsem tě dožral,

*máš ze mě **komplex** stejně jako Honza Vedral.“*

(Marpo – Ortodoxní rap)

V tomto textu nenaráží autor na hudebníka, nýbrž na novináře, který ho veřejně kritizoval. Autor má pocit, že novináři jeho kritiku ale „vrátil“, proto si myslí, že z něj má novinář komplex.

Texty jsou mnohdy o hudbě, speciálně i o tom, jak se interpreti dostali k rapu, co pro ně rap znamená, jak se chtějí tomuto žánru věnovat a jaké mají plány. V textech můžeme často spatřit název seskupení nebo interpreta, dochází tím k představení sebe sama skrz text. Takové představení probíhá i na začátcích textů zvoláním jména interpreta nebo seskupení.

*„Byl jednou jeden **typ**, co potkal **rap**.
Dal se s nim do řeči a za pár let,
je tu s **tím**, že **nemaže lidem kolem huby med**.
Říkej mi, jak chceš, ale věř, že **nepřicházím vyhovět**.
My jsme BPM a tenhle track
nezahalim hávem, tohle není báseň.“*

(BPM – Chill)

V prvním verši je stručný úvod o chlapci, jenž se seznámil s rapem, celkově asi možno říci s hip-hopem (a nejen coby hudebním stylem). Rap ho zaujal, našel v něm zalíbení. Třetí a čtvrtý verš mluví jasně o tom, že jeho texty budou upřímné, je zcela vyloučeno „mazání medu kolem pusy“ – je tedy vyloučena přetvářka, snaha zalíbit se atd. V pátém verši je představení seskupení – „my jsme BPM“.

*„Možná mě **lejbl** vyhodí ven,
řeknou „tohle **album** si, **debile**, vem“,
zakřičí do všech holejch stěn
„my už tě vydávat nebudem“.“*

(Marpo – Možná)

Zde se hovoří o běžných starostech při vydávání. Zda bude hudební vydavatelství (label) nadšené, nebo naopak desku nebude chtít vydat z obavy, že by pro ně nebyla ziskem.

*„Bylo to vlastně prostý. Chtěl jsem to světu **sdělit**.
Hej, to jsem já, mým slovům můžeš věřit.
Tohle není kopie, tohle je náš styl.
Neměl jsem, co bych daroval, a tak jsem promluvil.“*

(BPM – Chill)

Autor textu vysvětluje, že důvod jeho rapování je snaha sdělit něco světu. Chtěl světu něco darovat, ale nevěděl co, proto ho napadlo obohatit ho svým rapem.

*„**Já dokázal vyhrát Red Fight number jedna,**
i když mi dávali pětiprocentní šanci na výhru,
já dokázal vydat Marpokalypsu a zavřít hubu
všem zmrdům, co o mně tvrdili, že zaniknu!*

***Já dokázal bych vyhrát**
Red Fight number dva
tím, že bych měl **nejdelší text**
a nečet' bych ho z papíru!“*

(Marpo – Ortodoxní rap)

Autor v textu zmiňuje svoje úspěchy na poli rapu, vítězství v battlech, vydání alba Marpokalypsa, chlubí se délkou svých textů a tím, že by je byl schopen rapovat bez nápovědy.

*„Neznal bys mě, **kdybych nebyl rapper,**
nesral bych tě, **kdybych nebyl rapper,**
jebal bych se, **kdybych nebyl rapper,**
jsem šťastnej, že jsem rapper, polib mi prdel.“*

(Tafrob – Kdybych nebyl rapper)

V tomto textu je výčet situací, které by se nestaly, kdyby se autor nestal známým rapperem. V posledním verši se dokonce pozitivně citově staví k tomu, že rapperem je.

*„Hey, you Marpo, when you start drinking so much?
Přesně v ten čas, kdy jsem přestal rapovat, yeah!“*

(Marpo – Ať vidíš, jak mi je)

Zde se autora ptá druhý hlas anglicky, kdy začal pít alkohol v tak velké míře, načež mu autor odpovídá, že v době, kdy přestal rapovat. Lze z toho tedy vyvodit, že pro autora je rap velmi podstatnou složkou života a když musel z nějakého důvodu na čas přestat vytvářet své umění, znamenalo to pro něj těžké situace řešené požíváním alkoholu.

V některých situacích rappeři zdůrazňují opomíjené duševní a duchovní hodnoty, oslovují Boha, byť jen řečnický, najdeme i odkazy k víře nebo historii.

*„Ach, **Pane**, ne, nehodlám kopírovat chyby
jenom z toho důvodu, že se to lidem líbí.“*

(BPM – Jeden z mnoha)

*„**Blázen**, kdo plive krev **Ježíše na katolíky**,
zastupuju v Evropě lyrický fanatiky.“*

...

*„Jsem **krucifix**, pod kterým každý den **lidi klečí a modlí se**,
aby jim **bůh** odpustil hříšné činy.“*

(Marpo – Ortodoxní rap)

*„Kdybys byl **bůh**, tak bys miloval rap,
ale ty jsi lhář a děláš pop.“*

(Hugo Toxxx & Grimaso – Bůh)

*„Ptám se proč a odpověď není,
nevěděl sem, co je za vzácnost světlo denní,
noci beze snění a **rozmlouvání s bohem**
z hluku ulice za nemocničním rohem.“*

(Patrick – Spravedlivej svět)

„Vlastně co to je? Je to snad osud?

*Je to snad **bůh, ten, kdo drží v ruce kosu?**“*

(Chaozz – Vodopády)

„Jan Hus, Karel Čtvrtý, svatý Václav,

Masaryk, Nepomucký, Smetana,

Jirásek, Karel Čapek, Komenský,

*Jména vrytá, **ukrytá v knihách,***

ne v počítačových hrách

a McDonalddovejch koblihách.“

(UL Farma – Krajina)

V tomto textu je odkazováno na známé osobnosti z naší vlasti, které se o něco zasloužily, byly něčím výjimečné. Zároveň je zdůrazněno, že s činy těchto osob a obecně s významnými okamžiky naší historie se člověk setká v knihách, ne v počítačových hrách. Autor se tedy snaží zdůraznit důležitost literatury.

Mluví se taktéž o každodenním životě, o stereotypech; některé stereotypy a konvence jsou kritizovány a odsuzovány, např. to, že by člověk měl studovat, poté se usadit, založit rodinu, mít zaměstnání a nějaký koníček.

*„Řekni mámě, ať ti dá konečně **kapesný,***

***zaplat’ si za internet,** kup si moje CD.“*

(Marpo – Ortodoxní rap)

Zde je ukázka běžného života, k získání kapesného a platbě za internet dochází obvykle jednou za měsíc, jde tedy taktéž o jakýsi stereotyp.

„Nechci vidět život tak, jak mi ho zvyky nabízí,

nevidím štěstí v rodině s autem a penězi.

*Ach, Pane, ne, **nehodlám kopírovat chyby***

jenom z toho důvodu, že se to lidem líbí. “

(BPM – Jeden z mnoha)

V tomto úryvku je jasná opozice vůči stereotypu „*šťěstí rovná se svatba, děti, auto, peníze*“. Tento stereotyp je dále nazýván chybou, kterou lidé opakují, autor textu tuto chybu ale udělat nechce.

*„Každej den na tomhle světě něco vzniká,
když muž a žena chtěj tady něco nechat,
daj život nebo spíš daj bytí,
kterej teprv pak svůj vlak života chytí*

*a pak se celej život o něco snaží,
o něčem sní a snad se to i daří,
ale někdy se to zmaří za těch X let
a kniha změní téma během několika vět.*

*Těch X let se mění v sekundy zlomek,
kterej veme slova z úst, aniž by člověk dořek,
všechno se bourá, věci berou rychlý spády
a pak má člověk pocit, že jen chytá vodopády. “*

Text kultovní písně Vodopády od skupiny Chaozz je celý o životě. Na začátku textu život vzniká – muž a žena tu „chtějí něco nechat“ – jde o plození potomků. Dítě potom roste, snaží se o socializaci, o získání pozice v kolektivu, snaží se dát svému životu nějaký smysl apod. Už na samém začátku si můžeme povšimnout sousloví „*každej den*“, už to značí stereotyp, něco, co se neustále opakuje.

*„Někdy rozdá víc ran než stačíš přijmout,
ale ne každý musí přijmout a odejít s jízvou,
kterou má od manžela, co jí bil, když ho nechtěla,
po každé ráně sliboval, že už to neudělá.*

...

*Ale každý další den byl stejný jak ten včerejší,
každý den tě aspoň jednou za den přejde smích.*“

(Idea Fatte – Stejný jako včera)

Text ukazuje na další opakující se jev – muž bije svou ženu, slibuje jí, že znovu už to neudělá, ale i toto je stereotyp. Znovu vidíme sousloví „*každý den*“, o kterém již bylo psáno.

Kritika se nevyhne ani negativním lidským vlastnostem, zejména přetvářce nebo novodobému maloměšťačství.

„Chci být fér, mluvit pravdu,

Nikdy neměním barvu,

Hatters nepřiznají barvu...“

(Marpo – Hatters)

Autor textu chce jednat férově, mluvit pravdu – tedy nelhat, nepřetvářovat se, což dělají jeho *hatters*, tedy ti, se kterými se nesnáší.

„Prima, byl jsem tvrdý jako kovářina,

teď se musím zvednout a začít makat znova,

kdo ti pomůže dostat se tam, kde jsi byl?

Tady se ukáže, kdo je real a kdo tě využil!“

(Marpo – Knockout)

V textu se mluví o přátelství, které je lidově řečeno „jen tak na oko“, vydrží do prvního špatného období, přítel příteli nepomůže a tomu se podle autora nemůže říkat přátelství. Autor říká, že se v těžkých situacích pozná „*kdo je real*“

– myslí tím opravdového přítele, **real** znamená v překladu z angličtiny doslova **opravdový**.

*„Jsem politik, zkorumpovaná osoba,
která podplácí úřady bez pocitu viny.*

...

*Jsem fanatik, kvůli víře v Alláha jsem schopen
pozabít stovky lidí.*

*Jsem cholerik, nasere mě každá maličkost,
Že každou situaci musí řešit násilí.*

...

*Jsem chuligán, lidi na mě volaj policejní hlídky,
ze včerejšků si pamatuju střípky,*

*Jsem advokát, tahám zločince a vrahy
zpátky na svobodu a kašlu na vlnu následků.“*

(Marpo – Jsem)

V písni *Jsem* jde o jednoznačné podání negativních lidských vlastností v hiphopovém textu.

Texty často kladou důraz na svobodu člověka, svoboda a nezávislost je v módě. Kladou si otázku, jak dosáhnout štěstí, některé radí, jak se chovat, jak žít.

*„Vzdal ses všeho, abys mohl být konečně svobodný,
udělej ještě krok - vzdej se i svobody.“*

(BPM – Jeden z mnoha)

*„Knockout je restart tvýho snažení a tvoje prozření,
pokoru a víru v odplatu do dalších zápasů,*

co tě přenese přes tu potupnou porážku

a vrátí silnějšího jako nikdy!“

(Marpo – Knockout)

Tento úryvek by se dal interpretovat jako povzbuzení, rada. I přesto, že se člověku někdy nedaří a někdy si může připadat úplně na dně, jako by snad dostal knockout, zase bude lépe, špatné období je jen přechodné a navíc si z něj člověk může odnést i cenné zkušenosti, špatné období ho může psychicky posílit, aby mohl lépe čelit dalším takovým nepříjemným životním situacím.

„Hej, chtěl bych ti dokázat, že to za šanci stojí,

rány se zhojí, rány se zhojí,

tak sundej ruce z uší a vyjdi ven,

zlej příběh končí, všechno to skončí.“

(Marpo – Zahnaná do kouta)

Autor v textu radí konkrétní osobě, aby se nenechala zničit jednou špatnou zkušeností, událostí nebo situací, protože tuto zkušenost už má za sebou a může začít znova žít.

„Všichni chceme štěstí,

před kým se teda sklonit?

Slova jsou zbytečný,

cestu však musíš zvolit.“

(BPM – Jeden z mnoha)

V textu se mluví o tom, že každý člověk by chtěl být šťastný. Otázkou je, jak toho dosáhnout – „před kým se sklonit“ (komu vyjádřit pokoru – možná je zde náznak duchovna, autor může mluvit o bohu nebo o čemkoli, v co člověk může věřit).

Rappeři se ve svých textech poměrně často vymezují vůči konzumní společnosti, nabízí hlubokou introspekci, své zážitky a své nejnítější pocity.

Popisují sami sebe jako naprosto unikátní a nezaměnitelné osoby, mnohdy nepochopené svým okolím, popis je často zaměřen na spleť životní cesty, nelehké a fatální okamžiky.

*„Bojuju se sebou, bojuju s **bezmocí**,
bojuju s pocitem, **snad mě to nezničí**,
bolestí nekřičím, nevidím, neslyším,
útočím!“*

(Marpo – Já sám a moje druhý já)

V textu je explicitní popis pocitu bezmoci a boje s ní, popis bolesti.

*„Padla spousta slov, **ted' zbylo jenom ticho**,
prošla spousta lidí, ted' zbyli jenom cizí,
každý večer bylo světlo, najednou zhaslo
a já si uvědomil, jak mi ten domov chybí.*

*Jednou mě napadlo podívat se na starý dům,
co má tři patra, velkou zahradu a na ní skleník,
ulice utichla, vítr najednou přestal vát,
přišla noc, zima, slunce přestalo hřát.*

Jaký je to, vrátit se tam, kde jsem prožil dětství?

*Holej byt zuby cení, **trochu mě děsí**,
že ticho našeptává, co se tady všechno stalo,
co se nám přihodilo, jaký to vážně bylo.*

*Kolik příběhů se mi hned v hlavě vybavilo,
kolik vobrazů se hned přede mnou zobrazilo,
kolik bolesti mi to v tu chvíli nahnalo,*

už ses někdy cejtil hůř než dneska v noci? “

(Marpo – Ticho)

Autor zde nastiňuje příběh ze svého dětství, prohlíží si dům, ve kterém vyrůstal, se kterým má spojenou spoustu prožitků, vesměs pravděpodobně nepříjemných. Znovu je popsán pocit, a to pocit, že mu chybí domov, pocit mírného zděšení, pocit duševní bolesti, celkově směs nepříjemných pocitů, proto se sám sebe ptá, jestli už se někdy cítil hůř než v danou dobu.

„Už sis někdy přál, aby to bylo napořád? “

Tolikrát. “

(Marpo – Ticho)

Tento úryvek mluví o přání. Snad by se dalo říci o jakémkoli přání, snad každý člověk si někdy přeje, aby to, co prožívá, nikdy neskončilo.

„A brečíš tak dlouho, že už přestaneš vnímat čas

a křičíš tak hlasitě, až pomalu ztratíš hlas... “

(Marpo – Ticho)

V tomto úryvku je vyjádřena míra prožívaného pocitu.

„Srdce mi buší, nervy zkouší, kolik vydrží člověk,

hodně z vás neví, ani netuší jaký to je,

sebrat co máš v sobě a vyrazit do boje... “

(Marpo – Knockout)

V tomto textu vidíme popis tzv. fyzického pocitu. Jde o pocit tělesný, dalo by se říct o projev psychických pochodů, v tomto konkrétním případě jde o pocit nervozity, kdy člověku buší srdce. Autor přemýšlí o tom, kolik psychické zátěže může člověk vydržet.

*„Neřeším nesmysly, neřeším ostatní,
Neřeším, co bylo, to už se nikdy nevrátí,
zkus to taky, **bud' sebou a dělej si, co chceš.***

A co si o tobě myslí druzí, to neřeš. “

(DeFuckTo – To neřeš)

V tomto textu se objevuje rada, aby člověk jednal podle svého uvážení, aby se netrápil tím, co si o něm myslí ostatní, protože to je cesta ke štěstí a spokojenosti.

*„Jou, teď jak mám začít, **nešťastný dětství,**
žít na předměstí, **nepřítomný štěstí,**
otec ti propadl pití, na tvou matku křičí a hrozí jí pěstí.*

*Jsi svědkem spousty hrůzných činů,
kdy nemůžeš vopustit místo činu
a cejtíš vinu, slibuješ si*

„ty hajzle, to ti neprominu“. “

(Marpo – Zahnaná do kouta)

V tomto úryvku se objevují vzpomínky na dětství, převážně nešťastné. Jmenováno je předměstí jako ne zrovna vyhovující prostředí pro život, alkoholismus otce a z jeho strany také ubližování matce, pocit viny (snad že se rodiče hádají kvůli autorovi). Autor si slibuje, že to otcí nikdy nepromine, síla tvrzení je v hrubém oslovení otce.

*„Jsme št'astný, všechno se zdá tak zatraceně krásný,
teď sedím **sám** v kuchyni s **flaškou**, je mi to jasný.
Ať člověk počítá, jak počítá, **nemůžu spát,**
Pořád v šuplíku s **lékama** a **hypnogen** nemaká,
polykám tunu prášků, vitamíny, depresiva,
bez kofeinu, stimulantů se můj mozek neovládá. “*

(Marpo – Ať vidíš, jak mi je)

Tento text mluví o pocitu štěstí. Když je člověk šťastný, vše se mu zdá krásné, najednou se ale situace obrátí. Obraz „*sedím sám v kuchyni s láskou*“ je zcela negativní - osamělý člověk utápí svůj žal v alkoholu. V takové situaci obvykle nemůže ani spát, snaží se podpořit tělo i duši léky, bez pomocných látek už nezvládá ani svoje tělo.

*„Chtěl bych se naučit vracet v čase zpět,
bejt tam aspoň chvíli a napravit každé kiks.
Chtěl bych, aby tohle všechno bylo blbý kino,
abych to mohl vypnout a jít si odpočinout.“*

(Pio Squad – Chtěl bych)

Text odhaluje spoustu autorových přání od těch „nejužitečnějších“ (např. aby se na světě neválčilo) až po ta „nejbanálnější“ (např. aby bylo pořád teplé počasí a slečny chodily venku co nejméně oblečené).

Zcela speciální je text Marpovy písně s názvem *Jsem*. Na počátku je proslov o tom, jak nás coby celek tvoří naše myšlenky (i ty skryté), zájmy, slova a charakter. Následuje introspekce do autorova nitra, jakási nepřímá charakteristika za pomoci metafor a přirovnání, přičemž celkový dojem a sílu proslovu podporuje fakt, že každý druhý verš začíná slovem „jsem“, dochází tedy k použití anafory ob verš. Ve zkratce - autor sám sebe charakterizuje jako zlou sílu („sadista“), svébytnou („sólista, co tvoří revoluční album“), někdy nepostradatelnou („plastika“), jakýsi následek („vysvědčení“) nebo průvodní jev děje („tušení“, „bušení tvého srdce“).

*„**Jsem sadista**, líbí se mi, když cítíš
neskutečnou bolest, kterou ti způsobuji já,
jsem plastika, která nahrazuje nedostatky
na všech místech tvýho těla.
Jsem sólista, co tvoří revoluční album,
který nepochopí jen tak každej posluchač,
jsem svastika, ženu lidi, aby zabíjeli
kvůli stupidní ideologii a přesvědčení,
jsem vysvědčení, za který doma dostaneš
přes držku a půl roku domácího vězení,
jsem tušení, který se ti hlavou honí,
když máš udělat nějaký negativní rozhodnutí,
jsem bušení tvýho srdce v situacích vyhrocených,
kdy furt přemejšlíš o sebezatracení.“*

(Marpo – Jsem)

Dalším výrazným motivem jsou drogy ve všech svých podobách – alkohol, tabák, lehké a těžké drogy, závislost na nich, která člověka ovlivňuje a ničí.

*„Chci být silný, chci přestat **kouřit**,
přestat **nasávat a popíjet drinky**.“*

(Pio Squad – Chtěl bych)

V tomto úryvku autor sděluje, že by se chtěl zbavit touhy po tabáku a alkoholu.

*„Ještě nejsem vysílen, noviny přečíst mi jde,
smutnou náladu doplňuju hořkým pivem.“*

(IdeaFatte – Stejný jako včera)

Protagonista tohoto textu je smutný, sedí v baru a popíjí pivo, které je samo o sobě hořké. Tady však hořkost dodává celému rozpoložení na intenzitě – smutek a hořkost.

*„Jsem **opiát**, po kterým začnou holky tát
a já si budu užívat na každéj pád...
Jsem **destilát**, po kterým náhle ztrácíš zrak...*

...

*Jsem **delirium**, to jsou **halucinogenní stavy**,
při kterejch vidíš na těle jedovatý hady,
jsem **pervitin**, kterej ti **ničí zdraví**,
připravuje o štěstí a ničí ti rodinný vztahy.“
(Marpo – Jsem)*

V textu je uveden opiát jako droga, po jejímž požití se člověk neovládá, v tomto případě jde o povolnost slečny, a destilát, po kterém lze ztratit zrak, pravděpodobně to poukazuje na sílu destilátu (jsou totiž známy případy z Ruska, kdy po pravidelném požívání po domácíu vyrobené vodky lidé přicházeli o zrak) a na do očí bijící varování, jak moc je taková látka škodlivá, což platí i o zmíněném pervitinu. Závislost na něm je totiž mnohdy fatální. Delirium je stav, jež prožívají výlučně lidé, kteří požívají návykové látky.

*„Oné noci já tam v těch místech jsem byl,
avšak jiné jsem věci dělal, zpíval a **pil**,
dvacet metrů stranou kaple na lavičce s **lahví vína**
jsem zpíval a tvou blůzu rozepínal.*“
(Jarek Nohavica & Pio Squad – Já tam byl)

V tomto úryvku je vykreslena noční scéna u kaple, kde autor seděl na lavičce, pil víno z lahve a u toho si zpíval.

V hiphopových textech je také vykreslován život celkově, bývá obecně pojat – často se mluví o osudu, moderní době, o štěstí, o přátelství, lásce a sexu, o mezilidských vztazích, o práci, o vážných nemocech, nehodách, vraždách, sebevraždách atp.

*„Je tu **věčné míjení**,
míjení se **na ulicích**,
míjení se **v tramvajích**.“*

(BPM – Jeden z mnoha)

Zde je typická ukázka shonu moderní doby, všichni někam pospíchají, lidé se jen míjejí a skoro si nevšímají ostatních

*„Jou, **nemám čas, nemám klid, prostě nestíhám**,
měl bych se rozpůlit, už ani nesnídám.
Posnídám protein, železo, kalcium.
K obědu za chvíli pošlu fosfor a valium.
Jsem v letu, jsem v presu, samá práce, nemám času,
nemám času na sebe, na tebe, na rodinu mou.“*

(Pio Squad – Chvátám)

Další ukázka každodenního shonu dneška spočívá ve vysvětlení toho, které denní úkony protagonista pro samé pracovní vytížení nezvládá, např. jíst. V textu můžeme vidět opět narážku na uspěchanou dobu, kdy se člověk převážně orientuje na výdělek, aby zajistil sebe, případně svou rodinu.

*„Toužím se **zvednout z prachu a špíny**,
i když voním a mám značkový hadry,
vevnitř jsem na cáry, v duši dva pány.“*

(Pio Squad – Chtěl bych)

Tento úryvek mluví o neúspěchu, který protagonistu potkal, prach a špína je obrazné přirovnání k neúspěchu nebo jakémukoli rozčarování, prozření atp. Ve druhém a třetím verši je snaha prolomit mýtus o tom, že kdo vypadá dobře (tedy například „voní a má značkový hadry“), je se svým životem spokojen, ale nemusí tomu tak být. Ve třetím verši je vysvětlen protagonistův stav, má rozervanou psychiku a snad by se dalo říct, že ho trápí schizofrenie („v duši dva pány“ – motiv rozdvojení).

*„Něco tak krásnýho, jako život někdy je,
změní se v noční můru a ty slyšíš jenom „ne“.*

...

*Proč hezký holky končej s dírama v žilách,
proč dobrý kluci jsou zavřený v celách,
proč hezký holky končej na chodníku
a proč dobrý kluci končej u hrobníků?
Má někdo odpověď, když bůh otáčí se zády?
Chci to vědět, už nechci chytat vodopády!*

...

*Utřu slzu v mym oku a půjdu dále
za Steela a Borise, co hnijou v kriminále,
za Tomáše, kterému život nebyl přán,
za Roberta, kterej od nás odešel sám,
za tenhle svět, kde se čas ujal vlády,
budu chytat štěstí a nechám padat vodopády!“*

(Chaozz – Vodopády)

První dva verše mluví o nenadálých změnách, které mohou potkat kohokoli kdykoli. Člověk může být šťastný a spokojený, ale najednou se stane něco, co ani on sám třeba neovlivní, a vše může být jinak. Obsah textu je zaměřen na osudy lidí nejprve obecně, později autor i jmenuje konkrétní osoby, naráží na své

známé, kteří jednali protizákonně a byli potrestáni odnětím svobody, na známého, který měl pravděpodobně nehodu nebo byl vážně nemocný („život mu nebyl přán“), na známého, jenž spáchal sebevraždu („od nás odešel sám“) atd.

*„Dítě nalezeno bylo mrtvé druhého dne z rána,
Otec řekl, že tak zněla vůle všemocného Pána,
a soudní lékař suchou řečí policejní češtiny
napsal, že smrt nastala podchlazením v noci
zhruba ve tři hodiny.“*

(Jarek Nohavica & Pio Squad – Já tam byl)

V tomto textu je znázorněna tragédie, kdy matka odložila své novorozené dítě, které následně zemřelo. V kontrastu s tímto krutým osudem dítěte je „suchá řeč policejní češtiny“, kterou používají policisté při psaní protokolu, aniž by na sobě dali znát, že na jejich emoce tato událost působí.

Již použitý úryvek textu Jeden z mnoha od seskupení BPM mluví o opakování chyb:

*„Ach, Pane, ne, **nehodlám kopírovat chyby**
jenom z toho důvodu, že se to lidem líbí.“*

(BPM – Jeden z mnoha)

Hiphopová hudba, kterou mladí lidé poslouchají, se dá použít i k jejich poučení. Využila toho např. integrální součást Ministerstva dopravy České republiky BESIP. Pro rozšíření varování o tom, jak se chovat a nechovat na silnicích, byl natočen tzv. Dávej bacha song, který moderní formou varuje před možnými riziky a následky nesprávného chování řidičů.

*„Nemůžeš vrátit čas,
chtěl bys šlápnout na pedál,
ve vši té rychlosti si promyslet,*

*co bude dál,
co bylo, nebude, a co bude, toť otázkou.
A kolik stojí život,
na to už si odpověz sám.*

*Zapnite si pasy, chlapci!
Pozeral som Taxi, taxi,
Palim gumy jako Schumi,
nemám čas sledovat značky.*

*Máte hygienické sáčky?
Trhám asfalt.
Zdrhám policajným sirénám,
predbehám auta.*

*Ale bacha, mother fucker!
Je ještě příliš vela vecí,
príliš vela ženských,
čo na mňa čaká,*

*nemožem si dovoliť skapat,
jsem dobry chalan,
čeká ma nádherný život!
Rap, kočky, auta!*

*Držat mikrofón a držat volant
nemá od seba daleko,
každá hra má pravidla,
ty sú určené napevno.*

*Netuším, kedy mi cestu zkríží čierna cica,
preto oči na stopkách mám,
chcem dožiť viac ak 30!*

*Nechcem skončiť fialovy v truhle,
jak starci v marci,
mam sa rad jako každý raper,
som narcis.*

*Ale hlavne za mnou sedia kamaradi,
ktorych nechcem ztratit.
Ale bacha, bracho,
lebo za chyby sa platí!*

*Yeah, kdykoliv jedu víno, ženy, zpěv!
Ženy, víno, zpěv!
Ženy, víno, zpěv, zpěv!
Stromy, vítr, zvěř, zvěř!
Mlha, kroupy, déšť, led!
Sníh, smyk, exploze, řev!*

*Kdykoliv jedu v noci lesem, vyskočí srna,
nebo se mi postaví do cesty bažant,
minimálně jednou denně zajedu žábu,
každej druhý týden porazím prase.*

*Většinu času z cesty jsem ve stresu,
nevidím zkrš špinavý přední sklo,
nesvítěj mi světla,
vidím vo trochu hůř, než bych potřeboval,
všude tma!*

*Chybí mi SPZ a STK,
moje CCS a OP jsou K.O.
Moje doklady mi sežral los,
drobný z kapsy mi vyzobal kos.*

*Zkus si bejt švorc jako zdravotník
nebo hrobník,
každej druhej patník střídá pomník,
ve 120ti je tvoje kára jak rohlík,
netelefonuj! Můžeš bejt další nebožtík!*

*Noha na plynu v protisměru
sejmu srnu, sejmu bábu
piju vodu, jedu pilu,
nezastavíš mě, fízle!*

*Ten člověk je šílený,
neřídí střízlivý.
Kdopak ho zastaví?
Ten kojenec byl nevinný!*

*Nohy, oheň, bakelit, plech,
ruce, hlavy, benzín, krev!
Tak mě nech jet, jedu 500 v tvým městě,
tam kde máš jet 200.*

*Neminu jedinou stopku,
za jízdy chlastám vodu,
dávám svý holce facku,
nedodržuju odstup.*

*Bezpečnostní pás nemám zapnutý,
světla vypnutý,
jsem vyšínutý.*

*Společnost mě nenávidí, já nenávidím ji,
její pravidla mě omezují,
hodlám je porušit,
zniči, zničit! Zničit ji jak krtka!
Zniči, zničit! Bacha, zatačka!“*

(Supercrooo, Věc, Hugo Toxxx, James Cole & K. Winterová – Dávej bacha song)

V textu je popsáno množství věcí, které se při řízení motorového vozidla nemají dělat, např. požívat alkohol, jet neúměrně vzhledem k počasí, zkušenostem a terénu, nepoužívat bezpečnostní pás, ujíždět policistům atd. Na konci písně, po zvolání „bacha, zatačka!“ je efektní zvuk znázorňující srážku vozidel nebo nabourání vozidla např. do stromu.

Ve zkratce – rap je o životě a o tom, jak se s ním jedinec vyrovnává.

4.2 Jazyk hiphopových textů

Hiphopové texty zpravidla využívají nespisovného jazyka. Hojně se užívají anglicismy, nespisovné jazykové prostředky jako slang nebo vulgární výrazy. Dle mého názoru jsou takové texty autentické, věrohodné, přirozené, nevyumělkované. Právě vulgarita je ale hip-hopu a jeho textům vyčítána, zejména starší generací. Také lze obecně říci, že čím větší slovní zásobu rapper užívá, tím širší má vrstvu potenciálních posluchačů.⁵⁴

⁵⁴ POSPÍŠIL, Jan. *Hip hop jako kulturní styl, jeho specifika a vliv na teenagery*. České Budějovice, 2008. Str. 28. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

V analýze popíšu několik rysů, které lze pokládat za typické.

4.2.1 Nespisovnost v textech

Texty jsou ve většině případů nespisovné, je třeba však rozdělit nespisovnost morfológickou a lexikální. Morfológická nespisovnost se zdá být znakem nízké úrovně vyjadřování, nicméně v mluveném kontextu je to zcela běžné a o mluvčím to nic nevypovídá (jak je starý, z jaké je vrstvy apod.). V morfológické rovině jde často o používání koncovky **–ej** místo **–ý** v singuláru i plurálu adjektiv a substantiv, změny z koncovky **–é** na koncovku **–ý** u adjektiv všech rodů.

*„Pak se nebudeš na chvíli ptát a zmizí strach
z toho, že možná celej život házíš o zed' hrách.“*

(BPM – Jeden z mnoha)

*„Minimálně jednou denně zajedu žábu,
každěj druhěj tejden porazim prase.“*

(Supercrooo, Věc, Hugo Toxxx, James Cole & K. Winterová - Dávej bacha song)

*„Za Tomáše, kterýmu život nebyl přán,
za Roberta, kterej od nás odešel sám...“*

(Chaozz – Vodopády)

Dalším velmi častým jevem morfológické nespisovnosti je záměna koncovky **–ami** za koncovku **–ama**, a to v plurálu feminin.

*„Nežiju intrikama ani telenovelou,
kdo chce, ať se tím krmí,
ale mě tím krmit nebudou.“*

(DeFuckTo – To neřeš)

*„Pamatuju přesně den,
kdy vznikl projekt BPM,
ta vize mi dala pocítit
pod nohama pevnou zem.
(BPM – Chill)*

Často si můžeme všimnout krácení slov nebo změny kvantity některých samohlásek (dlouhá samohláska se často mění v krátkou).

*„Toužím se zvednout z prachu a špíny,
i když voním a mám značkový hadry.“
(Pio Squad – Chtěl bych)*

*„A ty se ptáš, kdo jsme a za čím **jdem**‘.
A proč to děláme a co tu **chcem**‘.“
(BPM – Chill)*

Takovéto krácení slov by se dalo odůvodnit snahou o vytvoření rýmů, které by ještě ke všemu vyhovovaly danému rytmu.

Neobvyklé není používání protetického „v“.

*„Sem jeden z těch, kterej nezavírá **voči** před světem,
učim se rozumět mu, dejchat s nim, nečumim za plotem
jako přes hranici, co dělí dva světy **vod** sebe,
na jedný straně peklo, na druhý je cesta do nebe.“
(PSH – Hlasuju proti)*

Mimo nespisovnost morfologickou je patrná i nespisovnost lexikální. Velmi často jsou voleny nespisovné výrazy, mnohdy až vulgární.

*„Pije víc benzínu, inu putuje po silničkách, až dopluje,
až mě doveze domů, tam kde parta **kryplů** je.“*

(PSH – Praha)

*„Večer piju gin, čekám
kdy se objeví,
sleduju **espézetky**, nikdo mi věří.“*

(James Cole – Jdou po mně)

*„Už nebudu chodit do **bordelů** a barů,
budu dobrej chlap, dobrej chlap.“*

(James Cole & Orion – Už nechci být sám)

Většina hiphopových textů je bezpochyby nespisovná, avšak existují texty nebo alespoň pasáže, které jsou spisovné. V tomto typu textů je to poměrně překvapující.

*„**Býti** básníkem a bát se **být** právě jím,
věčně sbírat střepy kvůli **vratkým** ideím.“*

(BPM – Madam poezie)

*„Neřeším věci, **které** pro mě nejsou **podstatné**,
a **raději** počkám, až hlava trochu vychladne,
co můžu, nechám na zítřek, dělám jenom **neodkladné**.“*

(DeFuckTo – To neřeš)

*„Ten člověk je **šílený**,
neřídí **střízlivý**!
Kdopak ho zastaví?
Ten kojenec byl **nevinný**!“*

(Supercrooo, Věc, Hugo Toxxx, James Cole & K. Winterová - Dávej bacha song)

*„Ještě nejsem vysílen, noviny přečíst mi jde,
smutnou náladu doplňuju **hořkým** pivem,
Obvykle nechci společnost, radši **sedím** sám,
baví mě **přemýšlet** o těch, co sedí dál.“*

(Idea Fatte – Stejný jako včera)

4.2.2 Expresivita

Z poslechu několika desítek českých hiphopových písní vyvozují, že snad neexistuje text, který by neobsahoval expresivní výrazy. Domnívám se, že jsou používány za účelem znásobení působení daného sdělení. Většinou jde o užití pejorativ, dysfemismů, slov zhrubých a vulgárních. Naopak kladně zabarvená slova bychom v hiphopových textech hledali jen stěží.

*„**Smrším** do noci **v kobce** kanceláře,
vyřizuju účty, dělám databáze.
Firma se stěhuje, firma mě potřebuje,
já ji ne.“*

(Pio Squad – Chvátám)

Posluchač jistě uzná, že text by neměl takový ráz, kdyby tučně označené výrazy byly nahrazeny výrazy neutrálními, např. kdyby byl lexém *smrším* nahrazen lexémem *sedím*.

*„Noha na plynu, v protisměru,
sejmu srnu, **sejmu** bábu,
piju vodu, jedu pilu,
nezastavíš mě, **fízle!**“*

(Supercrooo, Věc, Hugo Toxxx, James Cole & K. Winterová - Dávej bacha song)

Tento text také využívá lexikální expresivity, a to ve výrazech *sejmu* (srazím), *bábu* (starší ženu) a *fízle* (policisto). Po nahrazení by text vůbec nezněl tak, jak bylo zamýšleno.

V hiphopových textech nalezneme i expresivitu syntaktickou, a to v podobě přerušených výpovědí, opakování myšlenky v rámci jedné výpovědi nebo v podobě zvolacích vět.

R: „*Chtěl bych ti pomoci, jenže nevím...*“

R - rapper

Z: „*Jak moc to bolí, jak moc to bolí.*“

Z - zpěvačka

R: „*Jou, jou, chtěl bych ti ukázat
úplně jinej svět.*“

(Marpo – Zahnaná do kouta)

V tomto textu je patrná nedokončená rapperova výpověď. Zakončuje ji až část zpívaná zpěvačkou.

„*Společnost mě nenávidí, já nenávidím ji,
její pravidla mě omezují,
hodlám je porušit,
zničit! Zničit! Zničit ji jak krtka!
Zničit! Zničit! **Bacha, zatačka!***“

(Supercrooo, Věc, Hugo Toxxx, James Cole & K. Winterová - Dávej bacha song)

V této ukázce není přerušení výpovědi patrné či znatelné z grafického zápisu, při poslechu je ale velmi znatelné z kontextu. Rapper jede autem, vede si svůj expresivní monolog, náhle zakřičí „*bacha, zatačka!*“, načež se v hudebním provedení ozve náraz a zvuk rozbíjejícího se skla, ze kterého lze vyvodit, že se mu stala nehoda.

Na tomto textu by se dala doložit i teorie o užívání zvolacích vět v hiphopových textech, a to v úseku „*Zničit! Zničit! Zničit ji jak krtka!*“ apod.

„Nohy! Oheň! Bakelit! Plech!

Ruce! Hlavy! Benzín! Krev!“

(Supercrooo, Věc, Hugo Toxxx, James Cole & K. Winterová - Dávej bacha song)

Další zvolací věty:

„Právě mám velkou chut’

bejt jedovatej jako rtuť.

Vypínám hrdě hrud’,

jsem Hanuman, to je muj klub!“

(Marpo – Ulice)

„Extreme, Marpo!“

(Marpo – Ortodoxní rap)

Tato věta zvolací je použita v situaci, kdy rapper představuje sám sebe, sděluje, kdo bude v daném okamžiku rapovat.

Známým, charakteristickým jevem hiphopových textů jsou výkřiky typu *jou, jau, hej, ej* a další. Většinou se objevují na začátku výpovědi, slouží k jejímu uvození.

V Marpově textu s názvem *Hatters* dochází i k opakování jedné myšlenky („*hatters jsou za mnou*“, tedy „před svými nepřáteli mám náskok, zatím mě nejsou schopni dohnat“) v rámci jedné výpovědi. Stejně jako u lexikální expresivity se domnívám, že tento prostředek slouží ke zdůraznění sdělení.

„Hatters jak jsou za mnou,

chtěli by mě stáhnout,

snažej se mi něco říct,

nemůžou, nikdo z nás je neslyší.

Až jednou dokážou to, co my,

tak to zvládnou.

ale zatím koukám jen,

jak jsou hatters za mnou.“

(Marpo – Hatters)

4.2.3 Intertextovost

Intertextovost je odkazování v textu na text jiný. Toto odkazování lze provést přímým odkazem na autora textu, citací či parafrází díkce jiného mluvčího nebo textu, nebo odkazy na texty jejich názvy.⁵⁵

Hiphopové texty využívající intertextovosti poukazují na vzdělanost a celkový přehled autora o umělecké tvorbě. Stejně tak jako k pochopení, může dojít i k nepochopení odkazu, a to v případě, že příjemce textu nezná dílo, na které je odkazováno.

„Šel starý Magdon z Ostravy domů.

V Bartovské harendě večer se stavil.

S rozbitou lebkou do příkopy pad.

Plakala Maryčka Magdónova.

Vůz plný uhlí se v koleji zvrátil.

Pod vozem zhasla Magdónova vdova.

Na Starých Hamrech pět vzlykalo syrot.

Nejstarší Maryčka Magdónova.

Kdo se jich ujme a kdo jim dá chleba?

Budeš jim otcem a budeš jim matkou?

Myslíš, kdo doly má má srdce taky?

Tak jak Ty, Maryčko Magdonova.

⁵⁵ Kolektiv autorů ÚČJ FF Masarykovy univerzity v Brně. *Příruční mluvnice češtiny*. Brno : Lidové noviny, 2008. s. 657.

Bez konce jsou lesy markýze Géra.

Otcové když v jeho robili dolech,

smí si vzít syrotek do klínu drva?

Co praviš Maryčko Magdonova?

Cos to za ženicha vybrala sobě?

Bodák má k rameni, na čapce peří,

drsné má čelo. Ty jdeš s ním do Frydku,

půjdeš s ním, Maryčko Magdonova?

Cos to za nevěstu? Schýlená hlava.

Fěrtoch máš do očí, do něho tekou

hořké a ohnivé krůpěje s lící.

Co je ti, Maryčko Magdonova?

Frydečtí grosbyrgři dámy ze Frydku

jízlivou budou se smáti ti z řečí.

Se synky uzří tě Hochfelder žid

Jak je ti, Maryčko Magdonova?

Žila jsi, Maryčko, ve špatný době.

Možná že se teďka obraciš v hrobě.

Dneska by si měla spíš kulku v sobě.

já se snažím bejt na správný straně hlavně.

V mrazivé chýši tam ptáčata zbyla

kdo se jich ujme a kdo jim dá chleba?

Nedbá grof bídných. Co znělo ti v srdci

po cestě, Maryčko Magdonova?

Maryčko po straně ostré jsou skály,

podle nich kypí a utíká k Frydku

šumivá divoká Ostravice.

Slyšíš ji? Rozumíš, děvucho z hor?

Jeden skok nalevo, po všem je, po všem.

Černé tvé vlasy se na skále chytly.

Bíle tvé ruce se zbarvily krví.

S Bohem bud' Maryčko Magdonova!

Na Starých Hamrech na hřbitově při zdi.

Bez křížů bez kvítí krčí se hroby.

Tam leží bez víry samovrazi.

Tam leží Maryčka Magdonova!“

Toto je text samotného Petra Bezruče a jeho Maryčky. Píseň tvoří spolu s refrénem, který je shlédnutím a zhodnocením situace vypravěče s určitou časovou prodlevou vůči samotnému ději nebo vůči době vzniku originálu textu (text je součástí Slezských písní, tento soubor vyšel poprvé v r. 1901). V refrénu vypravěč přímo promlouvá k hrdince příběhu.

„Žila jsi, Maryčko, ve špatný době.

Možná, že se teďka vobracíš v hrobě.

Dneska by si měla spíš kulku v sobě.

Proto se snažim bejt na správný straně hlavně.“

(Patrick – Maryčka Magdonova)

Autor textu (přesněji řečeno refrénu, který se v písni několikrát opakuje) sděluje protagonistce, že kdyby se narodila v dnešní době, situaci by snad měla buď jednodušší, nebo by zvolila pravděpodobně jiný, ne tolik drastický způsob sebevraždy. Poslední verš je interpretační výzvou: Jaký výklad je správný? Autor „se snaží bejt na správný straně **hlavně**“ – je lexém „hlavně“ použit jako adverbiale odvozené od adjektiva *hlavní*, nebo jako genitiv substantiva *hlaveň*?

Vzhledem k předchozímu verši o kulce se přikláním spíše ke druhé variantě, přípustné jsou ale, myslím, oba způsoby interpretace.

*„Jou, chvátám, chvátám a nemám chvíli klid,
makám, makám, nemůžu zastavit,
nesnídám, nesvačím, vůbec nic už nestačím.“*

(Pio Squad – Chvátám)

Tento úryvek je jednou variantou refrénu písně Chvátám od Pio Squad a je parafrází na známou a velmi oblíbenou dětskou píseň *Chvátám, chvátám* z pohádky Včelí medvídci.

V písni *Jeden z mnoha* (autorem je také již zmíněné seskupení BPM) můžeme nalézt odkaz na beatnickou poezii Kvílení od Allena Ginsberga, píseň Dávej bacha odkazuje na film *Taxi, taxi*, jehož předmětem je obdivuhodné ovládání automobilu často při rychlé jízdě apod.

4.2.4 Spontánnost vs. připravenost textů

Posluchač hip-hopu poslouchá ve většině případů předem připravené texty, nahrávky. Oproti tomu existují texty nepřipravené, které jsou vytvářeny spontánně, tzn. nedochází v nich k žádným pozdějším úpravám – jaký text interpreta napadne, takový text publikuje a v této podobě text zůstává. Jedná se zejména o tzv. battly (z anglické pojmu *battle* – bitva), kdy se rappeři předhánějí v tom, kdo vytvoří bez dlouhého přemýšlení nový text. Dochází tedy k různým odchýlkám od mluvené normy, protože interpret mnohdy produkuje slova v takovém pořadí, v jakém ho napadnou.

Co se týče syntaktických vlastností textů připravených, ani u nich není zaručeno dodržování základních skladebních pravidel českého textu, slovosled je často jiný, než jaký by byl v obyčejném sdělení. Slova bývají řazena tak, aby vyhovovala rytmu a v mnoha případech i rýmu. Zřejmě nejčastějším jevem tohoto typu je užití shodného přívlastku za rozvíjeným substantivem a užití neshodného

přívlastku před rozvíjeným substantivem, tedy v opačném pořadí, než je obvyklé. Příručí mluvnice češtiny stanovuje několik případů, kdy se shodný přívlastek staví za rozvíjené substantivum (např. pokud se jedná o vytýkání vlastností do protikladu aj.), avšak tyto případy se mého vzorku textů netýkají.

„Boreček má rádio, co se o nikoho nezajímá.

Boreček má TV show. Říká, co jo a co ne.

*Boreček je silnej, **osudu svýho otěže** třímá.*

Boreček má právo mluvit poprvý a na konec. “

(Bow Wave – Boreček)

*„**Klaksonu dlouhej tón**, v provozu rychlej shon,*

za náma nervózní taxikář, tak šlápní na to. “

(PSH – Praha)

*„Hlasuju proti všem lidem, co mačkaj **zbraní spouště**,*

proti všem, co měněj naše lesy v pouště. “

(PSH – Hlasuju proti)

4.2.5 Vulgarita

Vulgaritu můžeme s jistotou označit jako jeden z hlavních poznávacích prvků hip-hopu, respektive jeho textů a hudebního provedení. Je tomu tak pravděpodobně z toho důvodu, že rap vznikl mezi lidmi nižších sociálních skupin, jejichž mluva je logicky odlišná od mluvy lidí vrstev vyšších. Rap je místy hodně syrový způsob vyjadřování.

Dalším důvodem je pravděpodobně líbivost vulgarismů mezi adolescenty. Takové výrazy se používají, protože jsou velmi expresivní a vyjadřují bez oklik postoj mluvčího k dané záležitosti.

Velké množství výrazů se pojí s erotikou, sexualitou vyjádřenou dosti pejorativně, např. *zmrd*, *čůráček*, *vyjebat*, *zkurvenej* apod. Užívají se v různých

variací a ve spoustě přenesených významů. Běžné jsou nadávky, výpovědi typu „*jdi do prdele, táhni*“. Užívají se ale i vulgarismy běžně užívané v mluvě lidí (obvykle z nižších sociálních vrstev).

„*Možná mě lejbl vyhodí ven,
řeknou „todle album si, **debile**, vem“,
zakřičí do všech holejch stěn
„my už tě vydávat nebudem“.*“

(Marpo – Možná)

„*Já dokázal vyhrát Red Fight number jedna,
i když mi dávali pětiprocentní šanci na výhru,
já dokázal vydat Marpokalyps a **zavřít hubu**
všem **zmrďům**, co o mně tvrdili, že zaniknu!*“

(Marpo – Ortodoxní rap)

„*Yeah, neznal bys mě, kdybych nebyl rapper,
nesral bych tě, kdybych nebyl rapper,
jebal bych se, kdybych nebyl rapper,
jsem šťastnej, že jsem rapper, **polib mi prdel**.*“

(Tafrob – Kdybych nebyl rapper)

„*Slyším jenom kecy, kdy, **hovadiny**,
diskuse a **píčoviny**,
hovna, hovna, plky, plky.*“

(James Cole, Orion, Wladimir 518 – Drby)

4.2.6 Anglicismy v textech

Již dříve jsem se zmínila o vlivu anglického jazyka na slang mládeže. V hip-hopu je tento vliv zcela patrný ve velké části textů. Androutsopoulos ve své studii uvádí tři lingvistické modely, které v největší míře zasahují do textů. Jedná se

o jazykové variace, rétorické prvky a prvky anglického jazyka v textech, které nejsou anglické. Dále ve své stati poukazuje na procenta anglicismů v německých, francouzských a italských hiphopových textech (Androutsopoulos 2002).

Často používanými anglicismy jsou vulgární výrazy, zejména *shit* (v mnoha významech – *hovno, do prdele, srát* apod.), *bitch* (*děvka, kurva*) a *fuck* (*souložit, jít do prdele, do píči*).

V hiphopových textech mají své jisté místo i anglicismy bez známek vulgarity s nádechem slangu i bez něj, např. *MC* – microphone controller (ten, který je u mikrofonu); *cash* – peníze; checkovat [čekovat] – zkoušet něco, registrovat něco, brát na vědomí; *crew* [kru:] – skupina rapperů; *fame* [fejm] – sláva, pověst; *featuring* [fíčrin] – hostování rappera, např. v písni rappera jiného; *fella* – přítel, kamarád; *skill* – dovednost; *track* – hudební stopa, píseň.⁵⁶ Výrazů existuje mnoho a není třeba uvádět všechny.

*„Pravda je, často se s tím peru sám,
ale v tomhle **tracku** se dozvíš mnohem víc,
možná než bys chtěl.*

...

*Jsem to já sám a moje druhý já,
ticho mě volá, přesto neříká nic,
život ukázal, že to není moc vtip,
myslíš, že víš, ale stejně víš **shit**,
víš **shit**... “*

(Marpo – Já sám a moje druhý já)

⁵⁶ *Vše o Hip Hopu* [online]. 2011 [cit. 2011-05-29]. Hip-Hop si vás najde!. Dostupné z WWW: <<http://www.hopercz.estranky.cz/>>.

„Chtěl bych jí ochočit, odhalit **matrix**,
chtěl bych otevřít oči všech **kids**.“

(Pio Squad – Chtěl bych)

Výraz *kids* je zde použit místo výrazu *děti*.

„Máš doma plakát Pink, posloucháš Blink,
tvoje **skills** si nemůžou dovolit mě pozvat na **featuring**.“

(Marpo – Ortodoxní rap)

„Nebyl bych Tafrob a jeho slavný **battly**,
skandály, hymny a to nevíš jak je těžký,
nebyl bych **MC**, ale mastnej **rocker**
a dneska pod pódiem by nebyl, kurva, kotel.“

(Tafrob – Kdybych nebyl rapper)

„Řeknu žábě - neseď na prameni
Pojď na **drink**, taková jako ty tu není!“

(Orion & James Cole – Rumba koule)

4.2.7 Metaforičnost a básnické prvky

Podle Příruční mluvnice češtiny patří metafora společně s metonymií k základním způsobům tzv. sémantického tvoření lexikálních jednotek.

„Metafora zaujímá důležité místo v jazyce, myšlení i lidském chování vůbec. Její podstatou je strukturování jedné oblasti jazyka (myšlení) podle struktury jiné oblasti jazyka (myšlení).“⁵⁷

⁵⁷ Kolektiv autorů ÚČJ FF Masarykovy univerzity v Brně. *Příruční mluvnice češtiny*. Brno : Lidové noviny, 2008. s. 97.

Metafora je tedy častým prostředkem pro vyjádření v běžné mluvě, stejně je tomu tak i v hiphopových textech. V některých textech jsou užity metafory zcela obvyklé, některé nás naopak mohou překvapit svou originalitou. Přímo *Králem metafor* je u nás nazýván již zmiňovaný rapper Marpo.

„Kluci maj v puse bláto,

prodávaj to jak zlato,

chtěj, chtěj, ale, brácho,

prostě nemaj na to!“

(Marpo – Hatters)

V tomto textu dochází k metaforickému vyjádření názoru na jiné rappery. Rapper jím chce pravděpodobně říct, že jejich texty jsou podle něj špatné.

„Možná že už sem vypsanej,

pátý album se nepíše jako druhý,

tenhle pocit hrozně studí,

na rukou mám husí kůže.“

(Marpo – Možná)

„Todle není prázdná fráze,

rapy, co protrhnou hráze,

kamikadze proti tobě,

ženu se ve stejný dráze.

...

rozlámu tě jako airbus,

nechci v nejlepším přestat.“

(Marpo – Problém)

Autor produkuje „*rapy, co protrhnou hráze*“, jsou tedy agresivní, výbojné, překážky je nezastaví.

„*Rap byl holá pláň a moje možná cesta,
začal jsem tedy solit. A teď mačkám restart.*“

(BPM – Chill)

Zde autor říká, že v době, kdy se začal věnovat rapu, byla tato oblast hudby u nás ještě neprobádaná.

„*Musím to zkusit, dát dohromady tak dvě věty,
dosáhnout první mety, vyšplhat na minarety.*“

(Marpo – Ať vidíš, jak mi je)

V tomto textu je popisována tvůrčí krize, autor se zpovídá z toho, jak těžké je teď pro něj psát texty a přirovnává psaní dosažení mety nebo šplhání na minaret.

„*Blázen, kdo plive krev Ježíše na katolíky,
zastupuju v Evropě lyrický fanatiky.*“

(Marpo – Ortodoxní rap)

V tomto textu autor poukazuje na odsuzování věřících lidí, takového odsuzujícího člověka nazývá tím, kdo „*plive krev Ježíše na katolíky*“.

V textech je také patrné přirovnávání:

„*Není jednoduchý bejt tím, čím jsme.
Nebezpečně vysoko jak promile.*“

(Marpo – Já sám a moje druhý já)

„*Kultovní jak Casa Blanca,
Seš starej jak Tublatanka.*“

(Marpo – Ulice)

V tomto textu je přirovnání konkrétního člověka ke kultovnímu filmu Casablanca (z roku 1942, režie Michael Curtiz) a následně přirovnání stáří dotyčného člověka k Tublatance⁵⁸.

*„Je to muj život,
nedělám to proto, že chci cash,
jsem bojovník jako Meresjev!“⁵⁹“*

(Marpo – Ortodoxní rap)

V textech můžeme rozpoznat hyperbolu a litotés:

*„Pálím gumy jako Schumi,
nemám čas sledovat značky.
Máte hygienické sáčky?
Trhám asfalt.“*

(Supercrooo, Věc, Hugo Toxxx, James Cole & K. Winterová - Dávej bacha song)

K trhání asfaltu jistě při autorově jízdě autem nedochází, je to zveličení popisované události nebo situace.

*„Ortodoxní rap,
to je to, co hrozně chceš.
Potím krev,
nahoru jdu pomalu jako na Everest!“*

(Marpo – Ortodoxní rap)

⁵⁸ Tublatanka je rocková skupina, která vznikla v roce 1982. Jejími členy jsou Mat'o Ďurinda, Juraj Černý aj.

⁵⁹ Alexej Petrovič Maresjev je známý sovětský voják, jenž byl v roce 1942 ve svém letadle sestřelen, po pádu stroje byl těžce zraněný, přesto se vydal na téměř tři týdny dlouhou cestu na území své země. Tam mu kvůli vážnosti zranění museli lékaři amputovat obě nohy pod kolena. Je tedy jakýmsi ztělesněním odhodlání, síly, pevné vůle.

K pocení krve také jistě u autora nedochází. Pouze takto zveličuje situace, které zažívá.

*„Pro všechny, kterým život nenadělil zrovna spravedlivě,
pro všechny porcelánový duše,
pro všechny pořezaný osudy...“*

(BPM – Rozmluva)

Autor chce v textu vyjádřit pro koho je tato píseň a místo toho, aby řekl, že je pro všechny, kteří mají těžký život a osud, říká, že je pro všechny, kterým život nenadělil zrovna spravedlivě – je to tedy litotes.

Není neobvyklé ani použití ironie, která může přecházet až v sarkasmus.

*„Řídím se tím co chci, **nedržím diety,**
nehlídám si kalorie, necvičím podle kazety,
jsem gurmán, rád koušu do jídla, ne do makety
a na hubnutí mám raděj sex než tablety.“*

(DeFuckTo – To neřeš)

V tomto textu autor ironicky hodnotí moderní posedlost lidí po zdravém životním stylu, který je leckdy až přehnaný.

*„Možná přijde derniéra,
skončí tak má kariéra.
Co budeš dělat, kámo?
Možná začnu dělat rentiéra.“*

(Marpo – Možná)

V tomto případě jde, podle mého mínění, také o ironii, jelikož člověk si nemůže jen tak naplánovat, že bude rentiér, natož aby to mohl klidně vyřknout jako návrh na to, co bude dělat, až přestane rapovat, až se přestane živit hudbou.

V textech by se dal zřejmě najít i větší počet básnických prostředků, ty už ale nejsou tolik patrné při poslechu několika desítek českých hiphopových písní a bylo by pravděpodobně třeba vyhledávat je záměrně.

5 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se věnovala textům českého hip hopu se zaměřením na jejich stránku obsahovou a na typické rysy jazykové, resp. stylové.

Zajímala jsem se o to, za jakých okolností a kdy se hip-hop dostal do naší země, jak se tato subkultura konkrétně projevuje v několika svých podobách – jako výtvarné umění, hudba, móda nebo dokonce životní styl. Texty hiphopové subkultury jsem poté podrobila vlastnímu rozboru, a to jak z hlediska obsahového za pomoci interpretace textu coby literárního díla, tak i z hlediska formy – použitého jazyka, který jsem analyzovala. Výsledkem bylo zjištění, že slang mládeže a vlivy, které ho formují, jsou podobné, nebo v některých případech dokonce shodné s vlivy, které působí na mládežnický slang. Shledala jsem, že jazyk hip-hopu je obohacen i jinými prvky vyjadřování – hiphopovým slangem (kam se velmi často promítají anglicismy), silnou metaforičností nebo častým užíváním vulgárních výrazů.

Co se témat textů týče, vycházela jsem z myšlenky, která mezi staršími lidmi (kteří už nejsou v procesu adolescence) panuje, a to z myšlenky, že hiphopové texty jsou takřka o ničem, propagují se v nich drogy, ženy jsou v nich nazývány děvkami, texty jsou plné násilí a rappeři nejsou schopni rapovat na vyšší úrovni, tzn. komentovat konkrétní společenské problémy, dívat se na mezilidské vztahy s respektem atd. Tuto myšlenku jsem se ve své bakalářské práci snažila vyvrátit a na textech dokázat, že i texty, které nejsou zpívány, ale rapovány, mohou být brány vážně, v některých případech by brány vážně dokonce být měly. Snažila jsem se také dokázat, že i rappeři mají do jisté míry přehled o světě jako každý jiný člověk, ba co víc – jsou tento přehled schopni využít a promítnout ho do své tvorby. Texty tedy mohou zcela vážně, nebo naopak ironicky, pojednávat o politice, víře, vztazích, umění a dalších sférách života.

Navrhla jsem vlastní klasifikaci českých hiphopových textů po stránce tematické. Texty se velmi často týkají kritiky společnosti – politiky, víry, lidí obecně. Kromě odkazů k víře se v textech objevují odkazy k opomíjeným duševním a duchovním hodnotám, oslovování boha, připomínání historie. Velmi důležité je v hiphopových textech sebehodnocení, hodnocení ostatních rapperů a hudební scény obecně. Neopomenutelné téma je rozjímání nad tím, jak se jednotlivec dostal k hip-hopu, proč ho provozuje, jaké má v tomto směru plány.

Dalšími tématy jsou stereotypy a každodenní život, život celkově (texty o osudu, životě v moderní době, o vztazích, práci, nehodách, vraždách, sebevraždách apod.), svoboda člověka, otázka štěstí.

Velmi významná témata jsou o drogách ve všech podobách (tabák, alkohol, lehké i těžké drogy), o vymezení jednotlivce vůči konzumní společnosti, texty obsahující introspekci nebo negativní lidské vlastnosti.

Užší, ale neméně zajímavou skupinu textů tvoří ty, které jsou založené na intertextovosti či slouží k poučení.

V jazykové, resp. stylové části jsem jako typické rysy hiphopových textů a jejich jazyka analyzovala zejména vliv anglicismů a vulgarismů. Významná je v takových textech také expresivita lexikální i syntaktická. Ve většině textů je užíván nespisovný jazyk, ale existují texty, které obsahují spisovné tvary slov.

Přiznávám, že ačkoli obhajuji část hiphopových textů a snažím se dokázat, že i takovouto formou lze sdělit závažné myšlenky, existují i texty, které opravdu vyhovují myšlence neadolescentů, kteří v hip-hopu nenašli zalíbení. Myslím, že texty, v nichž se letmo zmiňují drogy, násilí a lehké ženy, kde se objevují bezmyšlenkovité nadávky směřované kupříkladu vlastním rodičům, jsou výtvorem rapperů, kteří rap berou více jako komerci, než jako poselství, které by předali ostatním. Jde snad o snahu líbit se mladým lidem, kteří na autority během

adolescence mnohdy nazírají s despektem. Takové rapování je, jak jsem již zmínila ve své práci, podle mého názoru vytvářeno tzv. pro forma, text vzniká, aby vznikla píseň, ta vzniká proto, aby byla prodávána.

Přiznávám také, že je sporné hodnotit míru komerce jednotlivých autorů. Myslím si ale, že méně známí rappeři (tedy ti, kteří rapují předně proto, aby něco sdělili, např. Marpo, BPM, Idea Fatte), používají v textech méně vulgárních výrazů než známější rappeři (kteří rapují spíše kvůli výdělku, např. James Cole, Hugo Toxxx, Orion) a jejich texty jsou nápaditější, rozmanitější jak obsahově, tak formálně.

6 Použité zdroje

ANDROUTSOPOULOS, Jannis K.; GEORGAKOPOULOU, Alexandra. Discourse constructions of youth identities. Amsterdam : John Benjamins, 2003. 338 s.

HODKINSON, Paul; DEICKE, Wolfgang. Youth subcultures: : scenes, subcultures and tribes. New York : Routledge, 2007. 265 s.

HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava : Profil, 1988. 189 s.

JAKLOVÁ, Alena. K všestrannému rozboru řečové činnosti mládeže: : [Autoreferát kand. dis.]. Praha : Čs. akad. věd, 1985. 24 s.

Kolektiv autorů ÚČJ FF Masarykovy univerzity v Brně. *Příruční mluvnice češtiny*. Brno : Lidové noviny, 2008. 799 s.

KRAUS, Jan, et al. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. 1. Praha : Academia, 2005. 879 s.

KUBOŇOVÁ, Kateřina. *Frazémy v komunikaci mládeže*. Brno, 2007. 115 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

MACEK, Petr. Adolescence. Praha : Portál, 2003. 141 s.

MACEK, Petr. Adolescence: : Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících. Praha : Portál, 1999. 207 s.

POSPÍŠIL, Jan. *Hip hop jako kulturní styl, jeho specifika a vliv na teenagery*. České Budějovice, 2008. 62 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

PŮŽA, Zdeněk. *Hip-hop : Rap music as a way out of an economical and social isolation of african Americans between the 1970s and the 1990s*. Brno, 2006. 122 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Alexej Petrovič Maresjev. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 7. 9. 2010, last modified on 7. 9. 2010 [cit. 2011-05-31]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Alexej_Petrovi%C4%8D_Maresjev .

ANDROUTSOPOULOS, Jannis; SCHULZ, Arno. On the recontextualization of hip-hop in European speech communities : On the recontextualization of hip-hop in European speech communities: a contrastive analysis of rap lyrics. In *PhiN* [online]. Mannheim, Stuttgart : PhiN, 2002 [cit. 2011-05-21]. Dostupné z WWW: <http://web.fu-berlin.de/phn/phn19/p19t1.htm> .

Casablanca (film). In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 18. 1. 2011, last modified on 18. 1. 2011 [cit. 2011-05-31]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Casablanca_%28film%29 .

Články.kompletně.cz [online]. 21.11.2007 [cit. 2011-02-10]. Slang české mládeže. Dostupné z WWW: <http://clanky.kompletne.cz/index.php?page=clanek&ID=105> .

G-FUNK [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Co je G-FUNK. Dostupné z WWW: <http://www.g-funk.ic.cz/web.htm>.

Grafity [online]. 2009 [cit. 2011-04-02]. Grafity. Dostupné z WWW: <http://grafity.wir.cz/>.

Graffiti. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 27. 6. 2006, last modified on 18. 3. 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Graffiti>.

Hip-hop [online]. 2007 [cit. 2011-04-02]. History hip hop (móda a kultura). Dostupné z WWW: <http://luke.webgarden.cz/history-hip-hop-moda-a-kultura>.

Hip hop. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16. 11. 2005, last modified on 2. 3. 2011 [cit. 2011-03-27]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Hip_hop.

Hip hop emagazín informující o světě hip hopu [online]. 2006 [cit. 2011-05-31]. BigUp.cz. Dostupné z WWW: <http://bigup.cz/> .

Hip Hop Radio [online]. 2007 [cit. 2011-05-31]. HipHopStage. Dostupné z WWW: <http://www.hiphopstage.cz/> .

Hip Hop rádio [online]. 2008 [cit. 2011-05-31]. HipHopVibes. Dostupné z WWW: <http://www.hiphopvibes.cz/home> .

Hip hop trendy [online]. 2010 [cit. 2011-05-31]. Hip-hop v Česku. Dostupné z WWW: <http://www.hiphoptrend.cz/hip-hop-v-cesku/> .

Charakteristika subkultur. *Varianty* [online]. 2005, 1., [cit. 2011-03-14]. Dostupný z WWW: http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/09_subkultury/I_KV2_09_02_charakteristika_subkultur.pdf.

Lennonova zeď. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 24. 10. 2008, last modified on 14. 3. 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Lennonova_ze%C4%8F.

Místa u nás [online]. 2008 [cit. 2011-05-31]. Lennonova zeď. Dostupné z WWW: <http://mista.unas.cz/index.php?clanek=89> .

Místo pro české hip-hop [online]. 1998 [cit. 2011-05-31]. Hip-hop.cz. Dostupné z WWW: <http://www.hip-hop.cz/> .

Průvodce skutečnou realitou [online]. 2010 [cit. 2011-05-31]. Kooc: Kings of Organized Crimes. Dostupné z WWW: <http://www.kingsoforganizedcrimes.com/>.

Servít je vůl. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 30. 5. 2007, last modified on 5. 8. 2010 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Serv%C3%ADt_je_v%C5%AF.

SVOBODOVÁ, D. Cizojazyčné lexikální přejímky v komunikaci na chatu II. *Naše řeč* [online]. 2007, 2, [cit. 2011-03-01]. Dostupný z WWW: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7933>.

Tublatanka official website [online]. 2011 [cit. 2011-05-31]. História. Dostupné z WWW: <http://www.tublatanka.sk/historia/> .

VONDRÁČEK, Miloslav. Inovativnost - definiční rys slangu. In *Eurolitteraria & Eurolingua*. 1. Liberec : Bor, 2008. s. 342. Dostupné z WWW: http://kcl.fp.tul.cz/attachments/209_Eurolingua_2007.pdf.

Vše o Hip Hopu [online]. 2011 [cit. 2011-05-29]. Hip-Hop si vás najde!. Dostupné z WWW: <http://www.hopercz.estranky.cz/> .

ZDROJE HIPHOPOVÝCH TEXTŮ

Bomba.cz [online]. 2009 [cit. 2011-06-04]. BPM - Chill. Dostupné z WWW: <http://www.bomba.cz/video/bpm-chill/>.

Bomba.cz [online]. 2009 [cit. 2011-06-04]. Pio Squad - Chtěl bych. Dostupné z WWW: <http://www.bomba.cz/video/pio-squad-chtel-bych/>.

CZ a SK hip hop! [online]. 2009 [cit. 2011-06-04]. Orion, James Cole - Rumba koule. Dostupné z WWW: http://www.hiphoptexty.estranky.cz/clanky/orion-texty/orion_james-cole-rumba-koule-.html.

Hlasite.eu [online]. 2009 [cit. 2011-06-04]. Hlasuju proti - Peneři Strýčka Homeboye. Dostupné z WWW: <http://www.hlasite.eu/text-pisne/peneristryckahomeboye/63179-hlasujuproti>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. BPM - Jeden z mnoha - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/bpm/jeden-z-mnoha-69233>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. BPM - Rozmluva (orig. verze) - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/bpm/rozmluva-orig-verze-83195>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. De Fuck To - To neřeš - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/de-fuck-to/to-neres-145897>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. Grimaso - Bůh feat Hugo Toxxx - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/grimaso/buh-feat-hugo-toxxx-155834>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. James Cole - Drby (Feat. Orion a Wladimir518) - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/james-cole/drby-feat-orion-a-wladimir-104240>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. James Cole - Jdou po mně. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/james-cole/jdou-po-me-142391>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. James Cole - Už nechci být sám. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/james-cole/uz-nechci-byt-sam-158252>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. Marpo - At' vidíš jak mi je - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/marpo/at-vidis-jak-mi-je-156453>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. Marpo - Knockout - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/marpo/knockout-144028>.

Karaoketexty.cz [online]. 2007 [cit. 2011-06-04]. Marpo - Marpokalypsa - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/marpo/marpokalypsa-7830>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. Marpo - Zahnaná do kouta - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/marpo/zahnana-do-kouta-145267>.

Karaoketexty.cz [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. Patrick - Maryčka Magdónova - text. Dostupné z WWW: <http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/patrick/marycka-magdonova-84156>.

Mp3zone [online]. 2010 [cit. 2011-06-04]. PSH - Vim já. Dostupné z WWW: <http://www.mp3zone.sk/texty-pesniciek/artist-psh/vim-ja-114736.html>.

Supermusic.sk [online]. 2011 [cit. 2011-06-04]. Marpo - Já sám a moje druhý já. Dostupné z WWW: <http://www.supermusic.sk/skupina.php?idpiesne=351832>.

UJDETO Lyrics [online]. 2007 [cit. 2011-06-04]. Bow Wave - Boreček. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/bow-wave/borecek-cz/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2009 [cit. 2011-06-04]. BPM - Madam Poezie. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/bpm/madam-poezie-cz/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2004 [cit. 2011-06-04]. Chaozz - Vodopády. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/chaozz/vodopady-cz/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2008 [cit. 2011-06-04]. Ideafate - Stejný jako včera. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/ideafatte/stejny-jako-vcera-cz/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2010 [cit. 2011-06-04]. Lipo - Pozdravy Z Liberce. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/lipo/pozdravy-z-liberce-cz/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2006 [cit. 2011-06-04]. Moja Reč - Dávej Bacha. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/moja-rec/davej-bacha-sk/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2005 [cit. 2011-06-04]. Marpo - Jsem. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/marpo/jsem-cz/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2008 [cit. 2011-06-04]. Marpo - Zpoved'. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/marpo/zpoved-cz/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2006 [cit. 2011-06-04]. Pio Squad - Chvátám. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/pio-squad/chvatam-cz/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2009 [cit. 2011-06-04]. Pio Squad Feat. Jarek Nohavica - Já tam byl. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/pio-squad-feat-jarek-nohavica/ja-tam-byl-cz/>.

UJDETO Lyrics [online]. 2007 [cit. 2011-06-04]. Tafrob - Kdybych Nebyl Rapper. Dostupné z WWW: <http://www.ujdeto.cz/lyrics/tafrob/kdybych-nebyl-rapper-cz/>.

7 Seznam příloh

1. příloha – ukázka graffiti tvorby: *Amazing Graffiti* [online]. 1994 [cit. 2011-06-01]. Trend graffiti. Dostupné z WWW: <http://trendgraffiti22.blogspot.com/2010/11/amazing-graffity.html>.
2. příloha – ukázka graffiti tvorby: *Graffiti a tegy* [online]. 2005 [cit. 2011-06-01]. Slovakrap. Dostupné z WWW: <http://www.slovakrap.estranky.sk/stranka/graffity-a-tegy>.
3. příloha – ukázka graffiti tvorby: *Super Drbna* [online]. 2011 [cit. 2011-06-01]. Super Drbna. Dostupné z WWW: <http://superdrbna.svetu.cz/obrazky/052011/>.
4. příloha – ukázka graffiti tvorby: *Graffiti - obrázky* [online]. 2011 [cit. 2011-06-01]. Míšin blogísek. Dostupné z WWW: <http://misulik18.blog.cz/1104/2>.
5. příloha – ukázka Banksyho tvorby: *Banksy - král street artu* [online]. 2011 [cit. 2011-06-01]. St-Art.cz. Dostupné z WWW: <http://st-art.cz/2009/07/banksy-kral-street-artu>.
6. příloha – ukázka Banksyho tvorby: *CultureWaves* [online]. 2008 [cit. 2011-06-01]. Banksy Gets Dissed. Dostupné z WWW: http://culturewav.es/public_thought/94158.
7. příloha – ukázka vzhledu příznivce hip-hopu: *Margrethe.blog.cz* [online]. 2009 [cit. 2011-06-01]. Hip-hop versus metal. Dostupné z WWW: <http://margrethe.blog.cz/0907/hip-hop-versus-metal>.
8. příloha – ukázka vzhledu příznivců hip-hopu: *Nějaký hip hopeři* [online]. 2006 [cit. 2011-06-01]. Free-style3 blog. Dostupné z WWW: <http://free-style3.blog.cz/0608/nejaky-hip-hoperi>.

Přílohy

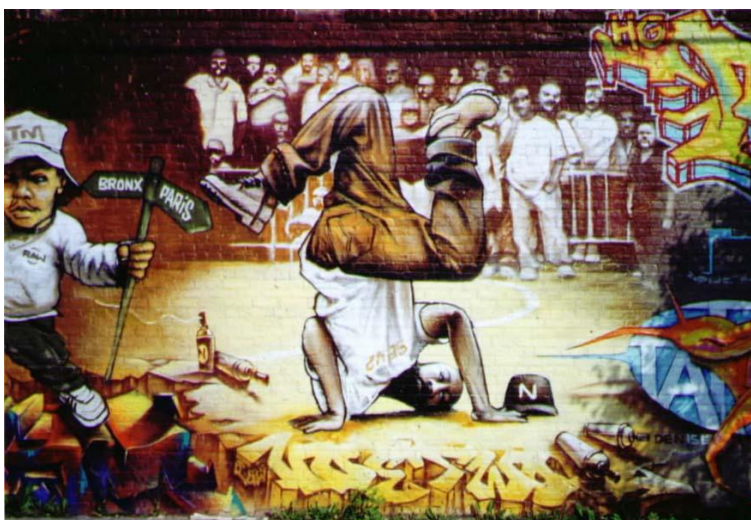
příloha 1: ukázka graffiti (tag)

příloha 2: ukázka graffiti (tag)

příloha 3: ukázka graffiti - obrázek

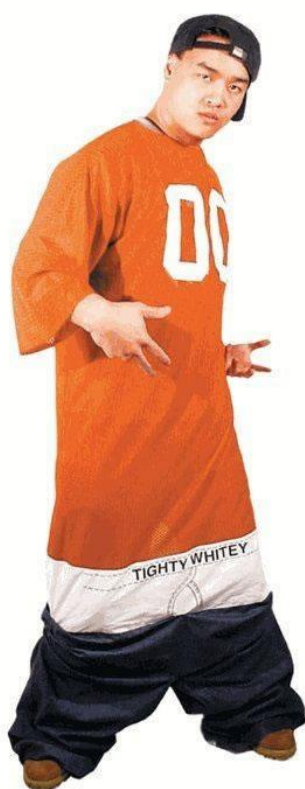
příloha 4: ukázka graffiti – obrázek (breakdance)

příloha 5: ukázka z Banksyho tvorby

příloha 6: ukázka z Banksyho tvorby

příloha 7: ukázka vzhledu příznivce hip-hopu

příloha 8: ukázka vzhledu příznivce hip-hopu